

Projektledare: Lisbeth Domfors

NätSpeS 2004

- hinder och möjligheter med nätburna
specialistsjuksköterskeprogram

Projektledare: Lisbeth Domfors NätSpeS 2004 - hinder och möjligheter med nätburna specialistsjuksköterskeprogram

ISBN-nummer 91-975425-2-0

Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
Rapport 4:2005

Projektledare: Lisbeth Domfors

NätSpeS 2004

- hinder och möjligheter med nätburna
specialistsjuksköterskeprogram

Summary

The project "Net-based Specialist Nursing Programmes - obstacles and possibilities for a national co-ordination in theory and practice" originated from a seminar in the beginning of 2004. The need for co-operation was discussed with the intention to create net-based specialist nursing programmes, save resources and improve the quality in the existing programmes. The purpose was to describe the requirements for a national co-ordination of net-based education programmes in order to meet the need of nurse specialists. The project has continued throughout 2004 and all Institutes of Higher Education (IHEs) in Sweden have been involved.

Some of the main project questions have been:

- To what extent could a national co-ordination influence the use of existing resources within the theoretical and clinical practice components of education?
- What would be the implications of a national co-ordination and what conditions would be required? What obstacles and possibilities could there be?
- Which models for net-based education would be suitable for different specialist nursing programmes and for the theoretical and clinical practice components of education?
- Which education programmes or parts of programmes are suitable to be net-based?

There have been activities in workshops and conferences, both live and via Marratech, a web-based conference software. Questionnaires were sent to all IHEs. Senior personnel at the Ministry of Education, National Agency for Higher Education, The National Board of Health and Welfare, Federation of County Councils and The Swedish

NätSpeS 2004

- hinder och möjligheter med nätburna specialistsjuksköterskeprogram

Projektledare: Lisbeth Domfors

Projektgrupp:

Bengt Fridlund

Åsa Lindström

Anna Löfmark

Ewa Philhammar Andersson

Mats Sjöquist

Grafisk form: Eden, Stockholm

Redigering: Marie Zetterlund, Härnösand

Tryck: Intellecta, Västra Frölund

Myndigheten för Sveriges nätuniversitet

Box 194

871 24 Härnösand

Telefon: 0611- 34 95 00

Fax: 0611- 34 95 05

e-post: info@netuniversity.se

www.netuniversity.se

Rapport 4:2005

ISBN 91-975425-2-0

Society of Nursing were interviewed. Two students were also interviewed based on their experience of distance education.

Five groups have been involved in the project. The project group included five specialists in the areas of nursing, medicine, health care pedagogics, clinical practice and distance education together with the project leader. The contact group comprised one representative from each IHE responsible for the development and delivery of specialist nursing programmes. The distance group comprised one representative from each IHE responsible for the development of distance education. Two further groups have been involved for consultative purposes. A heads of departments group, one from each IHE, and a reference group made up of administrators from involved authorities. There have been possibilities for each group to discuss and make comments through an open dialogue at the Ezone web platform. The accomplishment of the project will be analysed and assessed by an external assessor reported in April, 2005.

The results, based on collected data from workshops, conferences, questionnaires and interviews indicate that, there is a need of and a great interest in collaboration because there are difficulties in recruiting students to some programmes. There are different suggestions for collaboration with programmes at national, regional and local levels. The experiences from existing co-operation were positive. Many IHEs were already using distance learning and net-based learning. As a conclusion of the project an outline was presented of a model for further development of the ideas discussed in this project.

Innehåll

Summary	3
Rekommendationer	11
Inledning	17
Syfte, frågeställning och målsättning	21
Projektets genomförande	22
Uppbyggnad av projektet och tillsättning av grupper	
NätSpeS grupper	
Webbplats i Ezone	
Utvärdering av Rolf Attström	
Introduktions- och planeringskonferens, Umeå	
Insamlade data från gruppdiskussioner	
Enkätundersökning, planering och genomförande av specialistsjuksköterskeprogram	
Redovisning av enkätresultat	
Arbetskonferens, Örebro	
Insamlad data från gruppdiskussioner	
Intervjuer	
Studentintervjuer	
Frågor till Utbildnings- och Kulturdepartementet	
Extern utvärderare	
Diskussion	49
Projektets grupper	
Webbplattform	
Nationellt nätverk	
Aktiviteter under projektiden	
Underlag till modell för nationell samordning av nätbaserade utbildningsprogram	

Fortsatt planering och utveckling

Referenser 59

Bilagor 61

Författarpresentationer 87

Rekommendationer

Genom projektet NätSpeS har alltså framkommit att det finns ett behov och stort intresse för samverkan vilket ger ett gynnsamt utgångsläge. Samverkan behöver utvecklas på alla nivåer lokalt, regionalt och nationellt utifrån utbildningsbehov och programmens karaktär. En nationell samordning av nätburna specialistsjuksköterskeprogram innebär ett nytänkande där gamla arbetsmodeller förändras liksom programmens upplägg och innehåll. Dessutom tas goda exempel och tidigare erfarenheter tillvara, tillgången till verksamhetsförlagda utbildningsplatser används optimalt och den kompetens som finns, tekniskt och ämnesmässigt, kan utnyttjas nationellt. Det förutsätter även en medveten satsning på att utveckla pedagogiska redskap och metoder anpassade till studenters, lärares och olika ämnens behov.

Utifrån resultaten av projektet NätSpeS rekommenderas följande för framtida samverkan avseende nationella nätburna specialistsjuksköterskeprogram. Rekommendationerna förutsätter stöd från Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och från deltagande lärosäten.

- att möjlighet ges att genomföra ett pilotprojekt där en modell för ett nationellt nätburet specialistsjuksköterskeprogram utvecklas och testas med stöd av innehållet i denna rapport. Processen ska följas och utvärderas kontinuerligt och resultatet ska därefter utgöra underlag för en framtida modell (se vidare kapitel delen Underlag till modell för nationell samordning av ...)
- att det nationella nätverket av grupper som skapats inom NätSpeS 2004 får fortsatt stöd för att utgöra en referensgrupp vid utveckling av nätburna specialistsjuksköterskeprogram.

Detta förutsätter:

På individnivå, att varje projektdeltagare

- vid ett pilotprojekt, aktivt deltar i planeringsarbetet för att tillsammans med andra involverade lärosäten, strävar efter ett nytänkande, utvecklar IT-pedagogik i relation till nätburen utbildning, arbetar fram gemensamma dokument etcetera,
- har ett personligt engagemang och aktivt förhållningssätt med mandat från den egna institutionen att driva frågor inom nätverket,
- är en informationslänk till och från den egna institutionen,
- följer utvecklingen av utredningar som kan komma att påverka och förändra specialist-sjuksköterskeprogrammets framtida struktur och innehåll till exempel Bolognaprocessens utveckling.

På lärosätes-/institutionsnivå, att varje deltagande institution

- ger rimliga förutsättningar för de NätSpeS-deltagare som arbetar med utvecklingen av nätburna specialistsjuksköterskeprogram genom att avsätta tid för en kontinuitet och aktivt deltagande i nätverket och vid ett eventuellt pilotprojekt,
- ger berörda deltagare i NätSpeS-grupper mandat att delta i nätverket och driva aktuella utbildningsfrågor,
- har kompetens vad gäller teknik och pedagogik för nätburen undervisning och vid behov ger berörda personer möjlighet till relevant kompetensutveckling,
- bidrar till att diskussioner förs med närliggande kommuner och landsting beträffande utbildningsbehov och tillgång till verksamhetsförlagda utbildningsplatser,

- möjliggör för studenter att delta i utvecklingsarbetet vid ett eventuellt pilotprojekt.

På nationell nivå - myndigheter och organisationer

- att berörda myndigheter, Utbildningsdepartementet, Högskoleverket, med flera ger stöd genom att förenkla antagningsregler, registrering av studenter och resurstilldelning, men även genom konkreta direktiv till exempel via regleringsbrev,
- att Sveriges Kommuner och Landsting medverkar till att upprätta en nationell databas över befintliga verksamhetsförlagda utbildningsplatser och kompetenser hos handledare för specialistsjuksköterskeprogram,
- att Sveriges Kommuner och Landsting ytterligare undersöker möjligheten för sjuksköterskor till särskilda utbildningstjänster under pågående specialistutbildning,
- att Myndigheten för Sveriges nätuniversitet ger stöd åt ett pilotprojekt för utveckling och genomförande av en nationell kurs inom något av de program som under NätSpeS 2004 visat sig svåra att få till stånd och för vilka det även framkommit ett utbildningsbehov från vårdverksamheten till exempel psykiatrisk vård och vård av äldre,
- att Myndigheten för Sveriges nätuniversitet ger fortsatt stöd åt nätverket inom NätSpeS för fortsatt kommunikation mellan lärosäten, beträffande utveckling och samordning av behov och åtgärder för att komma igång med nationella nätbaserade specialist-sjuksköterskeprogram,
- att Myndigheten för Sveriges nätuniversitet bidrar till att lösa problematiken med antalet webbplattformar. Nationella lärarlag och samarbete mellan studenter spridda över hela landet förutsätter och kräver

lättillgänglighet och en väl fungerande kommunikation,

- att Myndigheten för Sveriges nätuniversitet bidrar till IT-pedagogisk utveckling anpassad till olika utbildningars specifika behov för en garanterad kvalitet vid nätburen utbildning.

En tydlig organisation och struktur krävs för att underlätta denna samordning. Om projektet lyckas kan detta sedan tjäna som generaliserbar modell för samverkan inom andra delar av universitets- och högskoleområdet. Förutom välutbildade kunniga studenter följer en generation som är vana att kommunicera sina kunskaper i en tid med nya möjligheter.

Inledning

För att behålla en hög kvalitet inom hälso- och sjukvård behöver Sverige en kontinuerlig rekrytering av specialistutbildade sjuksköterskor. Universiteten och högskolorna erbjuder specialistsjuksköterskeprogram, men här finns ett nationellt problem. Genomförande av utbildningar är beroende av vissa förutsättningar, där en avgörande del är tillgången på antalet verksamhetsförlagda utbildningsplatser. Detta innebär att i vissa specialistutbildningsprogram är platsantalet mycket lågt, till exempel inom akutsjukvård, vilket i sin tur påverkar de ekonomiska förutsättningarna att genomföra programmen. Vidare kan antalet sökande redan från början vara så lågt att programmet ställs in. En ytterligare försvårande omständighet är att ett antal platser i programmen ofta förblir outnyttjade, bland annat på grund av sena avhopp. Sammantaget får situationen negativa konsekvenser för både studenter, utbildningsanordnare och den vårdverksamhet som har ett behov av specialistutbildade sjuksköterskor.

Runt om i landet har arbetsgrupper och samarbetsprojekt försökt att komma tillrätta med problemen. Ett antal projekt har påbörjats, konferenser hållits och rapporter har publicerats. Landstingsförbundet (Lf) har varit engagerat i frågan och har gjort en kartläggning som presenterades vid ett seminarium 2004. I rapporten framkom att det finns ett stort behov av specialistutbildade sjuksköterskor inom olika inriktningar. Det var färre sökande och antagna till specialistsjuksköterskeutbildning jämfört med verksamhetens behov inom ett antal områden. Olika initiativ har tagits i syfte att öka intresset för utbildningarna. Försök till länsövergripande samarbete mellan lärosäten och landsting har påbörjats på flera håll i landet. Insatser görs dessutom för att öka intresset för respektive specialistutbildning genom bland

annat marknadsföring, utveckling av utbildningsformer och verksamhetens medverkan i utbildningen. Högskoleverket (HSV) har i ett PM pekat på att alltför få sjuksköterskor utbildar sig vidare. Några av anledningarna som framförts är att inkomstskillnaden före och efter utbildningen är relativt liten samt att äldre utbildningar kan vara otillräckliga för behörighet till högre utbildning. Dessutom angavs att arbetsgivare av ekonomiska skäl kan vara mindre villiga att anställa medarbetare med högre kompetens som lönemässigt kan kosta mer.

Dåliga ekonomiska incitament medför enligt HSV, att en ökning av utbildningsplatser inte självklart får till följd att fler sjuksköterskor examineras. HSV har av regeringen fått ett uppdrag att göra en utvärdering av det generella utbildnings- och arbetsmarknadsläget, vilket redovisas under 2004. För att åtgärda problemen med utbildningarnas dimensionering rekommenderar HSV bland annat ett ökat samarbete mellan lärosäten. Dessutom framhålls fördelarna med nätburna utbildningar.

Myndigheten för Sveriges nätuniversitet arrangerade ett seminarium "Nätburna programutbildningar inom vård, medicin, hälsa och omsorg" vid Örebro universitet våren 2003. Olika utbildningsområden, bland annat specialist-sjuksköterskeprogrammen, diskuterades. Det framkom förslag och önskemål om nationella nätverk för samverkan och idén till ett projekt om nätburna specialistsjuksköterskeprogram föddes. En projektbeskrivning till projektet "Nätburna specialistsjuksköterskeprogram, hinder och möjligheter för en nationell samordning inom teoretiska och verksamhetsförlagda utbildningsdelar, NätSpeS" insändes till Myndigheten för Sveriges nätuniversitet i december 2003 från Örebro universitet, institutionen för vårdvetenskap och omsorg. Medel beviljades därefter för projektstart i januari 2004.

Källor:

Sjuksköterskors specialistutbildning - Hur ser det ut idag? Vad händer? Landstingsförbundet 2004.

Specialistutbildning för sjuksköterskor, dokumentation från seminarium 24 maj, 2004 i Stockholm, arrangerat av Landstingsförbundet, Svenska Kommunförbundet, Sveriges universitets- och högskoleförbund och Vårdförbundet.

Furusten, Thomas (2004): Sammanfattning av förslag och rekommendationer. Pm, Stockholm: Högskoleverket.

Arbetsmarknad och högskoleutbildning, Högskoleverkets rapportserie 2004:36R Stockholm: Högskoleverket(2004).

Syfte, frågeställningar och målsättning

Mot bakgrund av seminariet i Örebro och de behov som där framkom blev syftet med NätSpeS att undersöka förutsättningar för en nationell samordning av nätbaserade utbildningsprogram för att bättre tillgodose behovet av specialistutbildade sjuksköterskor.

Projektets frågeställningar:

- I vilken omfattning kan en nationell samordning påverka genomförandet och nyttjandet av befintliga resurser inom de teoretiska och verksamhetsförlagda utbildningsdelarna?
- Vad innebär en nationell samordning och vilka förutsättningar krävs?
- Vilka hinder och möjligheter finns vid en nationell samordning?
- Vilka modeller för nätbaserad utbildning kan vara lämpliga för de olika specialist-sjuksköterskeprogrammen respektive för de teoretiska och verksamhetsförlagda utbildningsdelarna?
- Vilka utbildningsprogram eller delar av program är lämpliga att nätbasera?

För att nå syftet blev målsättningen att genom kartläggning undersöka möjligheter, förutsättningar och konsekvenser för ett nätbaserat utbildningsalternativ. Resultatet skulle leda fram till en modell för en nationell samordning avseende utbud, innehåll och organisation av nätbaserade utbildningsprogram.

Projektets genomförande

NätSpeS har genomförts under 2004 genom:	
Januari - februari Uppbyggnad av projektet och tillsättning av grupper	Oktober > Extern utvärdering
Mars > Webbplats i Ezone	Maj Presentationer av projektansvarig vid konferensen Netlearning 2004, Ronneby
9-10 mars Introduktions- och planeringskonferens, Umeå	Maj Landstingsförbundets seminarium "Specialistutbildning för sjuksköterskor"
27 april Arbetskonferens med projektgruppen	December -03, maj -04 Information vid Forum för vård- och hälsoutbildningar, Arlanda
Maj Enkätundersökning angående planering och genomförande av specialistsjuksköterske- program	September Projektgruppen för NätSpeS, Arlanda, externt uppdrag att granska rapporter om IT-stödd distansutbildning, UCER, Umeå universitet
19-21 oktober Arbetskonferens, Örebro	
Februari-oktober Intervjuer	

Uppbyggnad av projektet och tillsättning av grupper

Utgångspunkten för genomförandet har varit att engagera och göra de lärosäten som ger specialistsjuksköterskeprogram delaktiga. Det var därför viktigt att nå och informera alla berörda. Ett första steg var att upprätta en aktuell förteckning över lärosäten och personer involverade i utvecklingen av specialistsjuksköterskeprogram och distansutbildning, det vill säga prefekter, studierektorer eller motsvarande (bilaga 1).

Information och inbjudan att delta i projektet skickades till berörda vid 27 lärosäten i början av februari och samtliga hörsammade inbjudan.

NätSpeS grupper

En projektgrupp tillsattes. Förutom Lisbeth Domfors, projektledare, har nedanstående personer ingått i gruppen: Bengt Fridlund, professor i omvårdnad, Lunds universitet, Åsa Lindström, universitetsadjunkt/distansutbildning, Luleå tekniska universitet, Anna Löfmark, lektor/verksamhetsförlagd utbildning (VFU), Högskolan i Gävle, Ewa Pihlhammar Andersson, professor i vårdpedagogik, Göteborgs universitet och Mats Sjöquist, professor i fysiologi, Uppsala universitetet.

Projektgruppen har en bred kompetens och nationell spridning. Gruppen har arbetat nära projektledaren och haft en rådgivande roll, men även stått för kritisk granskning och analys av insamlade data. Gruppen har träffats vid två tillfällen under året och har däremellan haft regelbunden kontakt genom e-post, telefonmöten eller konferenser via Marratech.

Kontaktgruppen har bestått av studierektor eller motsvarande person med ansvar för utveckling av specialistsjuksköterskeprogrammen vid respektive lärosäte. Kontaktgruppen inbjöds till en första konferens i Umeå 9-10 mars 2004. Deltagarna fick därigenom redan från början stora möjligheter att påverka utvecklingen av projektet.

Distansgruppen har varit sammansatt av personer som vid det egna lärosätet ansvarar för utveckling av distansutbildningar. Gruppen har haft möjlighet att följa utvecklingen i Ezone, men har främst varit aktiv i NätSpeS under hösten.

För att få en förankring inom berörda institutioner skapades även en grupp av prefekter. Prefektgruppen har regelbundet erhållit aktuell information, och erbjöds även möjlighet att ta del av material och aktivt medverka i debatter på webbplatsen.

I referensgruppen återfinns personer som intervjuats inom ramen för projektet eller som på annat sätt har haft ett intresse av att följa projektet.

Gruppernas engagemang och aktivitet har varierat över tid. I föreliggande rapport sammanfattas bland annat gruppdeltagarnas synpunkter och uppfattningar. Under hela projekttiden har regelbunden kontakt hållits

med Göran Petersson som är handläggare av hälso- och sjukvårdsfrågor vid Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och som deltagit i konferenser, stöttat och stimulerat utvecklingsarbetet.

Webbplats i Ezone

För att kunna uppfylla den öppenhet och delaktighet som varit projektets målsättning behövdes ett fungerande system för information, kommunikation och debatt. Webbplatsen i Ezone har möjliggjort detta både inom och mellan projektets grupper. Alla deltagare i NätSpeS med undantag av flertalet prefekter har loggat in i Ezone och fått ett användarnamn. Information har förmedlats till projektdeltagarna via anslagstavlan på webbplatsen. Inlägg har gjorts under frågan "Vad innebär nätbaserad utbildning?". Det har även förekommit information om utveckling av magisterutbildningar inom olika ämnen. Efterlysning av studenter till olika program har gjorts från några lärosäten för att öka antalet inför programstart. Om efterlysningen gett något resultat framkommer inte. Ett inlägg under temat "möte med programansvariga" redovisade hur lärosätet arbetat med frågor om nationell samordning och om vilka program som ansågs vara lämpliga att nätbasera. Inlägget har inte fått några kommentarer. I vilken utsträckning deltagarna har besökt webbplatsen i syfte att enbart ta del av information och läsa inlägg har inte gått att se.

Utvärdering av Rolf Attström

Användningen av projektverktyget Ezone har under projektets gång utvärderats av Rolf Attström, professor vid Malmö Högskola. Tilläggas bör att Ezone under året bytt namn till Webzone. I utvärderingen framhåller Attström följande: "Projektet NätSpeS använde under cirka nio månader 2004 projektverktyget Webzone som framtagits vid Malmö Högskola. Verktöget innehåller funktioner som ger möjlighet till kommunikation och samarbete på distans via Internet. Webzoneprojektet i NätSpeS administrerades av tre personer från Malmö högskola och av två personer från

NätSpeS-projektet. Projektmedlemmarna var ansvariga för specialistsjuksköterskeprogram respektive distansutbildning från 27 lärosäten i Sverige. Samtliga kunde ansöka om medlemskap till den webbaserade delen av projektet. Efterhand deltog cirka 75 personer i Webzonedelen av projektet. Under projekttiden har två konferenser hållits inom projektet en i Umeå och en i Örebro.

Av Webzones olika funktioner användes främst funktion för publicering av dokument till projektmedlemmarna. Användningen av anslagstavla och diskussionsforum var begränsad med endast ett fåtal inlägg under projekttiden. Likaså har funktionerna 'länkar' och 'litteraturlista' inte använts. De publicerade dokumenten är tillgängliga för samtliga som är registrerade i Webzonedelen av projektet. Dessa dokument redovisar ingående de två konferenserna och utgör en god sammanfattning av resultaten i NätSpeS-projektet. Särskilt värdefullt är att dokumentationen är tillgänglig via webb också efter att projektet avslutats.

Användningen av Webzone i NätSpeS-projektet har lett till att nätverk etablerats mellan ansvariga för specialist-sjuksköterskeprogrammen. Detta nätverk skapar goda förutsättningar för nationell samordning och samarbete per distans inom de aktuella utbildningarna. En särskild utredning bör dock göras av skälen till den begränsade användningen av diskussionsforum och anslagstavlan i Webzone.”

Introduktions- och planeringskonferens, Umeå

Den första introduktions- och planeringskonferensen hölls i Umeå 9-10 mars 2004 (bilaga 2). Totalt deltog 31 personer från 21 lärosäten. Introduktionsdagen var planerad för deltagande i Carelink-konferensen, ”IT stödjer det livslånga lärandet inom vård och omsorg”. Programmet innehöll presentationer som: Videomötets möjligheter, Betydelsen av pedagogik, Etik, bemötande och förhållningssätt vid kommunikation med stöd av IT, Nätburen utbildning och kompetensutveckling samt Simulering och Virtual Reality.

Den egentliga NätSpeS-konferensen startade med att Göran Petersson, handläggare vid Myndigheten för Sveriges

nätuniversitet, informerade bland annat om myndigheten och dess roll vid utveckling av distansutbildningar inom vårdområdet. Åsa Lindström från Luleå tekniska universitet presenterade sin och institutionens erfarenhet av distansutbildning och Lisbeth Domfors, projektledare, presenterade NätSpeS. Vid den inledande diskussionen ställdes många frågor, till exempel: Var skall vi börja för att starta i rätt ände? Vilka är våra förutsättningar? Vilket stöd kan vi få från Utbildningsdepartementet och Högskoleverket med flera? I vilken utsträckning kan Landstingsförbundet påverka situationen? Vilka förändringar kan bli aktuella? Finns det nationella skillnader vad gäller erfarenheter av att genomföra nätbaserad distansutbildning? Kommer landstingen att inrätta särskilda utbildningstjänster? Kan läkarutbildningens modell vara något för sjuksköterskegruppen?

Insamlade data från gruppdiskussioner

Vid fortsatta gruppdiskussioner listades möjligheter och hinder för att kunna tillgodose behovet av specialistutbildade sjuksköterskor genom en nationell samordning av nätbaserade utbildningsprogram. Möjligheter definierades som: att få gemensamma definitioner och begrepp, profilering, visioner via nätverk, valbara kurser, Bologna-processen, EU-anpassad mastersutbildning, handledarutbildning, fördelning av kompetens. Hinder definierades som: konkurrens, olika behörighet, studietakt, nivåer, startdatum, verksamhetsförlagda studier samt olika kursplaner och utbildningsplaner.

Utöver möjligheter och hinder framkom andra påverkande faktorer som behöver förtydligas innan en nationell samordning kan ske. Några frågor som togs upp i samband med detta gällde var registrering av studenter kan ske och hur helårsprestationer lämpligast fördelas vid nationellt nätbaserad utbildning.

Ett förslag som framkom var att försöka tänka helt nytt beträffande innehållet i programmen. Utgångspunkten för projektet måste vara framtidens specialistsjuksköterskor och den kunskap och utbildning som kommer att behövas på en

arbetsmarknad som ständigt ändras och förnyas. Studenternas perspektiv och önskemål beträffande fortsatt utbildning och kunskapsutveckling kunde vara vägledande vid utveckling av utbildningsplaner med mera. En undersökning bland landets samtliga studenter i sjuksköterskeprogrammets termin 6 skulle kunna ge värdefull kunskap. Diskussionerna föreslogs fortsätta på diskussionsforum i Ezone.

Utvärderingen från konferensdeltagarna gav en positiv bild av genomförandet av konferensen och av projektets relevans och möjligheter. Ett starkt stöd uttalades för samverkan och utveckling av ett eller flera nationella nätbaserade utbildningsalternativ.

Enkätundersökning, planering och genomförande av specialistsjuksköterskeprogram

En enkät (bilaga 3) för kartläggning av det aktuella läget beträffande specialistsjuksköterskeprogrammen (SSjP) skickades i början av maj ut till deltagarna i kontaktgruppen. Enkäten innehöll 14 huvudfrågor. Samtliga 27 lärosäten besvarade enkäten.

Redovisning av enkätresultat

För att i detalj kunna visa resultatet av kartläggningen över det nationella läget, vad gäller SSjP, presenteras svaren på första frågan i sin helhet i bilaga 4. Vilka SSjP som genomförts eller blivit inställda samt antalet studenter 2002/03 respektive 2003/04 finns redovisade på sidorna 1 och 2 i bilagan. Antalet står för studenter oavsett om studierna sker vid campus alternativt genom distans- eller nätbaserade studier. I tabellen finns de reglerade SSjP angivna medan övriga finns noterade nedanför tabellen under 'övrigt'. Antalet registrerade studenter totalt under 2002/03 var 2 268 i jämförelse med 2 325 läsåret 2003/04. Tabellen visar att för båda läsåren gäller att ungefär hälften av lärosätena har haft mindre än 60 studenter totalt per år. I översikten framkommer att det är 2-3 gånger vanligare med inställda program vid mindre lärosäten under 2003/04. De program som ställts in flest antal gånger under dessa år

har varit Vård av äldre, tätt följt av Psykiatrisk vård. Ytterligare kan konstateras att AHS - internmedicinsk vård och i viss mån även AHS - kirurgisk vård har givits på ett fåtal ställen.

Antalet utbildningsplatser/program och andel verksamhetsförlagd utbildning, VFU, redovisas i bilaga 4. Andelen VFU som angavs var mellan 10 och 50 procent med en variation inom respektive inriktning men även mellan inriktningarna på lärosätetsnivå.

Antalet utbildningsplatser för program som planerats för respektive termin 2004/05 finns noterade i bilaga 4. För att kunna presentera aktuella siffror av antalet registrerade studenter för hösten 2004 gjordes en uppdatering vid Örebrokonferensen (bilaga 4, sidan 5). Det planerade platsantalet var 1 893. Summa registrerade studenter var 1 666, vilket innebar 227 (12 procent) outnyttjade platser. Inriktningar med flest outnyttjade platser var AHS - onkologisk vård, Psykiatrisk vård, Vård av äldre och Akutsjukvård - operationssjukvård.

Studietakten varierar och det finns ett antal lärosäten som erbjuder program på halvfart. Bilagan visar dock att det är betydligt vanligare att genomförandet sker på helfart (bilaga 4, sidan 6). Ett undantag är Vård av äldre, där samtliga erbjuder halvfart.

Kommentarer som lämnats har berört försök till förändringar för att komma tillrätta med nuvarande problematik. Exempel som nämndes var att programmen erbjuds parallellt som fristående kurser och/eller med en lägre studietakt, exempelvis halvfart.

För att ta reda på vad som påverkar eller begränsar antalet utbildningsplatser inom SSjP gavs fyra svarsalternativ: antalet sökande; tillgången till platser för VFU; handledarnas akademiska nivå; eller annat. Det som angavs påverka eller begränsa mest var antalet sökande, därefter tillgången till platser för VFU. Handledarnas akademiska nivå var det som angavs i lägst utsträckning.

Vad som utöver dessa påverkar och begränsar antalet utbildningsplatser ansågs vara möjlighet till ledighet, lön under studietiden, löneförhållandet efter examen,

lärarkompetens inom institutionen, behörighetskrav B-nivå, HÅP (helårsprestationer) samt statliga anslag och uppdrag till lärosätet. Någon påpekade att det även finns en variation utifrån vilket program som åsyftas.

Vid fem lärosäten har VFU inom SSjP genomförts på annan plats än i verksamhet med patientkontakt. Vissa program har i någon form VFU på institutionen, vid ett träningscentrum. Ett annat alternativ var fältstudier hos medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) i kommunen. I något fall har angetts behandlingshem inom kriminalvården.

I enkäten gjordes en uppdelning i campusutbildning respektive distans- eller nätbaserad utbildning, för att se eventuella skillnader i fråga om vem som ordnar utbildningsplats för VFU inom SSjP vid andra landsting än det landsting som lärosätet har avtal med. Svaren pekade på att lärosätet har en viktig roll i att ordna dessa platser oavsett utbildningsalternativ men i nästan lika hög grad framkom att lärosäte och student i samverkan ordnat VFU-plats.

Andra alternativ som framkom var att detta ordnades av studentens arbetsgivare, vårdverksamhetens studierektor/samordnare eller i samverkan mellan lärosäten. Här fanns en viss variation mellan inriktningarna.

Genomförandet av SSjP 2004/05 berörde både formen för genomförandet, såsom campus-, distans- eller nätbaserad utbildning (bilaga 5) och antalet fysiska träffar. Bilaga 5 visar att 15 lärosäten erbjuder SSjP i nätbaserad form. Samtliga inriktningar ges nätbaserat av ett eller flera lärosäten. Alla som svarat angav att de har fysiska träffar för både distans och nätbaserade utbildningsalternativ. Antalet fysiska träffar varierade från ett tillfälle (fyra lärosäten), två-tre tillfällen (fem lärosäten) och upp till åtta tillfällen som ett lärosäte uppgett.

Kommentarerna berörde genomförandet, som till exempel nätbaserat stöd, flexibla metoder, valbar studietakt, pågående förändringar och utvärderingar av nuvarande program. Andra kommentarer berörde resultatet av neddragningar som en följd av ändrade budgetförutsättningar. Ekonomiska begränsningar missgynnar även de lärosäten som inte har kompetens att genomföra nätbaserade program och som saknar medel till

kompetenshöjning.

Antalet undervisningstimmar/vecka i genomsnitt för reguljära SSjP vid campus varierade mellan deltagande lärosäten. Nio angav att de ger mindre än 10 timmar, elva att de ger mellan 11 och 15 timmar medan tre lärosäten uppgav 16–20 timmar/vecka. Fyra lärosäten har inte besvarat frågan.

Vad som kännetecknar genomförandet av distans- eller nätbaserad utbildning inom SSjP kan tolkas som att det kan finnas en viss begreppsförvirring då svaren inte visade på någon större skillnad mellan de båda arbetssätten. Studiehandledningen nämndes av många som viktig vid genomförandet av distans eller nätbaserad utbildning. För distansutbildning angavs dock i något större utsträckning till exempel färre antal schemalagda timmar i jämförelse med campuskurser, ökade självstudier, basgruppsträffar och diskussionsforum via webbplats. För nätbaserad utbildning framhölls ökad flexibilitet och att undervisning sker via nätet till exempel via telebild, videochatt och Marratech.

Det framkom ingen större tidsmässig skillnad mellan distans- eller nätbaserat SSjP vad gäller de fysiska träffarna. Fyra lärosäten i båda alternativen uppgav åtta timmar eller mindre. Antalet timmar varierar därefter upp till de tre lärosäten som noterat att de ger mer än 17 timmar vid campus för en nätbaserad kurs. Ingen har uppgett att de avstår från campusträffar, men ett lärosäte påtalade att träffarna kan vara frivilliga.

Kommentarerna visar att antalet timmar kan variera inom programmet utifrån specifika kursers innehåll och karaktär.

Femton lärosäten angav att samverkan omkring SSjP med andra lärosäten förekommer, fyra att det pågår en planering och åtta att inget samarbete förekommer. Alla som deltar i någon form av samverkan uppfattade detta som positivt. Antalet lärosäten som deltar varierade från ett till som mest sju. Samverkan omkring programmen inom Akutsjukvård, Psykiatrisk vård och Barnmorskeprogrammet sker vid 6–7 lärosäten, inom programmen Distriktssköterska och HS-barn och ungdomar mellan tre lärosäten samt inom

AHS – onkologisk vård respektive Vård av äldre mellan två lärosäten. Kommentarer från många var att diskussioner om samverkan påbörjats eller planeras. På vissa håll förekom planering och samarbete omkring valbara kurser, för att ge en större valbarhet för studenterna. Samverkan mellan lärosäten om campusförlagda program bedömdes kunna påverka studenterna negativt genom ett ökat antal resor. Samverkan kan gynna kvalitén på så sätt att lärosäten kan profilera sig inom områden där hög kompetens finns, vilket också ansågs kunna utgöra ett hot.

Samverkan med andra lärosäten omkring SSJP ansågs kunna innebära:

(De flesta lärosäten har angett flera svarsalternativ, antalet svar/alternativ noterade inom parentes.)

- gemensam planering av utbudet (17)
- gemensamma kursplaner (10)
- gemensamma kurser (12)
- uppdelning av programmen mellan lärosäten (14)
- uppdelning av kurser mellan lärosäten (10)
- annat (6)

Andra fördelar med samverkan som beskrevs var ökad kompetens och rätt utnyttjande av kompetens inom lärargruppen; flera studenter innebär en större kritisk massa; gemensamma föreläsningar via telebild eller på campus; fördelning eller samordning av platser för VFU; nätverk för diskussioner av utvecklings- och utbildningsfrågor; att få och ge studenter; gemensam utbildningsplan samt samannonsering i kurskatalog.

Det finns lång erfarenhet av att genomföra SSJP vid ett flertal lärosäten (bilaga 6, sidan 1). Av bilagan framgår att få angett AHS – internmedicinsk vård eller – kirurgisk vård trots att dessa av tradition varit en gammal påbyggnadsutbildning (medicinsk och kirurgisk sjukvård, 20 p).

Distans- eller nätbaserade SSJP förekommer vid 17 lärosäten (bilaga 6, sidan 2). Av dessa har 13 nätbaserade program med mellan ett och tio års erfarenhet. Majoriteten har dock mellan ett och tre års erfarenhet.

Redovisningen av lärarnas akademiska examina för respektive program (bilaga 6, sidan 3) visar att det vid samtliga lärosäten finns en bred kompetens, med endast några få undantag.

Några lärosäten har kommenterat att det inte framgår av tabellen hur stor procent av respektive lärarkategori som undervisar och examinerar i det specifika programmet. Utöver tillsvidareanställd personal tillkommer som regel oftast ytterligare kompetens genom externa föreläsare som specialistutbildade sjuksköterskor, legitimerade läkare, medicintekniker med mera. Ett antal föreläsare har även docentkompetens. Att examinator alltid är en disputerad lärare påtalades av flera. Ett antal lärare som i enkäten redovisats som kandidat eller magister är doktorander, vilka snart avlägger doktorsexamen.

Det förekommer ett antal olika webbplattformar (bilaga 7), sju lärosäten använder Ping Pong och fem använder Luvit. På flera håll pågår förändringar så att plattformar byts. Några lärosäten har byggt "egna" plattformar.

Tjugo lärosäten uppgav att en kartläggning har gjorts i regionen för att belysa framtida behov av specialistutbildade sjuksköterskor. Ansvariga för analysen angavs vara landsting (9), annan (5), landsting och lärosätet (4) eller landsting och kommun (1). De fyra lärosäten som svarade att de deltagit vid kartläggningen var Borås, Halmstad, Karlstad och Trollhättan/ Uddevalla.

Under "annan" angavs olika arbetsgrupper, Region Skåne, Specialistprojektet Västsvenska universitetssamarbetet och Samverkansnämnden i norra sjukvårdsregionen. Kartläggningarna gjordes mellan 2000 och 2004, de flesta under de två sista åren. Vad som framkommit genom dessa för norrlandslandstingens del kan läsas via nätet. Där visas i detalj vilka behov de olika norrlandslänen har av specialistutbildade sjuksköterskor. Det som framkom från

annan ort var att nuvarande utbildningsinsatser är i fas med verksamhetens behov. Ett lärosäte beskrev att det regionala behovet av specialistsjuksköterskor är mindre än vad lärosätet med en bärighet i ekonomin kan genomföra. En samverkan ansågs därför nödvändig och enda alternativet för deras del. Region Skåne kunde genom en regional kartläggning få information om uppskattat behov av antal examinerade inom olika specialinriktningar under en femårsperiod. Flera lärosäten hänvisade till rapporten "Sjuksköterskors specialistutbildning – Hur ser det ut idag? Vad händer?". På flera håll framkom att analysen haft positiva effekter genom att lärosäten inom regionen i samverkanssyfte kommit igång med gemensamma planerings- och diskussionsmöten.

De största problemen med nuvarande utbildningssystem vad gäller SSjP ansågs vara:

- att studenterna inte kommer till kursstart eller hoppar av
- rekrytering
- att programmen uppfattas som statiska
- ingen lön eller ersättning under utbildningen och ingen löneutveckling efter examen
- ingen ersättning till kommunen vid VFU
- att examensarbeten på C/D-nivå inte alltid blir klara
- att direktiven som styr programmen är för detaljerade
- att det är svårt att finna kompetenta handledare vid relevanta platser för VFU
- att det är dyrt att genomföra programmen med få studenter, för det kräver särskild lärarkompetens och det är ofta brist på platser för VFU
- att veta vad som kommer att behövas i framtiden

- att det saknas en nationell planering av utbildningsplatser
- att resurstilldelningssystemet motverkar och försvårar samverkan
- för lite samverkan mellan lärosäten och för lite dialog med verksamheten
- många av programmen erbjuds på för många lärosäten vilket missgynnar alla.

Vid tio lärosäten har undersökningar gjorts för att få klarhet i bakgrunden till problemen med nuvarande utbildningssystem. Flera lärosäten har för att kartlägga tagit kontakt med studenter som inte kommit till registrering vid kursstart trots att de tidigare tackat ja till erbjuden utbildningsplats. Ekonomiska aspekter var den vanligaste orsaken som framkom och i flera fall hade arbetsgivaren nekat ledighet. Några lärosäten uppgav att de fört statistik över detta. Något som bidragit till att problemen börjat diskuteras är nationella konferenser som anordnats av Landstingsförbundet i samarbete med Vårdförbundet och Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF).

Den avslutande frågan var: "Kommer morgondagens specialistsjuksköterska att behöva en annan kompetens än den som anges i Högskoleförordningens examensordning (SFS 1993:100, bilaga 2)?"

Majoriteten noterade ett behov av förändringar i kompetensen. De exempel som angavs var att
- behovet av en ökad specialisering kommer att öka efterfrågan av valbara kurser inom de flesta programmen
- framtida specialistutbildning skall ge mer djup än bredd
- studenten skall kunna välja en speciell profil utifrån det vårdområde där hon/han vill arbeta

- ytterligare inriktningar kommer att behövas
- breddmagister som ett alternativ måste övervägas
- en mer hälso-/preventions- och promotionsinriktad sjuksköterska som arbetar mer ute i kommuner och samhälle kommer att behövas i framtiden
- utbildningen skall uppmuntra till att det blir flera forskande specialistsjuksköterskor
- en kollision mellan kravet på professionen i relation till akademien kommer att bli en framtida utmaning.

I kommentarerna framkom att hänsyn måste tas till Bolognaprocessen vid en eventuell planering och översyn av specialistprogrammen. Dessutom, om inte utbildare och vårdverksamhet har samma mål med utbildningen och om måldokumenterna inte är tydliga uppstår problem. Det framfördes önskemål om förändringar i kompetensmål, examensordning och övriga styrdokument vilka upplevs föråldrade och inte relevanta för dagens situation. Slutligen ansågs att framtidens specialistsjuksköterska måste kunna arbeta inom ett bredare fält och vara mångkulturellt kunnig, vilket innebär att radikala förändringar kommer att behövas.

Arbetskonferens, Örebro

Under konferensdagarna 20 och 21 oktober 2004 (bilaga 8) deltog 46 personer från 24 lärosäten. Högskolan i Jönköping, Högskolan Trollhättan/ Uddevalla och Mitthögskolan hade meddelat förhinder.

Göran Petersson gav aktuell information från Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och projektledaren gav en lägesrapport om NätSpeS. Ulf Tidfelt, prefekt för Institutionen för klinisk medicin, Örebro universitet, informerade om specialistläkarutbildningens struktur och genomförande. Bolognaprocessen i relation till specialistsjuksköterskeprogrammen presenterades av Ingrid Åberg, vicerektor vid Örebro universitet. Några intressanta exempel på nätbaserad

utbildning gavs. Mats Sjöquist från Uppsala universitet visade hur Marratech används i en nätbaserad kurs i fysiologi. Jan Degerfält från Lunds universitet presenterade "Från distansutbildning till lärande med hjälp av learning objects".

Degerfält använder learning objects i både läkarutbildning och specialistsjuksköterskeprogram. Mia Forshag från Institutionen för hälsa och vård, Karlstads universitet, informerade om projektet "Goda pedagogiska exempel och tekniska förutsättningar vid nätbaserad undervisning inom specialistsjuksköterskeprogrammen". Utgångspunkten har varit uppgifter som framkom i NätSpeS-enkäten om vilka lärosäten som ger nätbaserade kurser eller utbildningar. Via telefonintervjuer har dessa lärosäten besvarat en rad olika frågor. En rapport beräknas vara klar vid årsskiftet och kommer bland annat att finnas tillgänglig via anslagstavlan i Ezone. Dessutom gavs en lägesrapport från ett annat projekt inom Nätuniversitetet "Teamarbete i hemmiljö – hälsa, vård, omsorg" som planeras att bli en breddmagisterutbildning om 40-50 poäng. Målgruppen är yrkesverksamma som har en examen om minst 120 poäng.

Projektet har utvecklats i samarbete mellan Högskolan i Kalmar, Högskolan i Kristianstad, Blekinge tekniska högskola, Växjö universitet och Högskolan i Jönköping. Informationen gavs av Christina Måhlén från Institutionen för hälso- och beteendevetenskap, Högskolan i Kalmar.

Insamlade data från gruppdiskussioner

Mötesdeltagarna var indelade i grupper (bilaga 9) och arbetade med ett antal frågeställningar (bilaga 10). Samtliga grupper hade tillgång till en dator för att förenkla dokumentationen. Sammanställningen av gruppernas synpunkter och förslag har sedan konferensen funnits att tillgå på webbplatsen i Ezone och några av dessa redovisas på nästa sida.

De största hindren för att samordna nätbaserade program ansågs vara olikheterna mellan lärosätena. Olika utbildnings- och kursplaner innebär upplägg vilket försvårar samverkan. Antagningskrav i ämnet omvårdnad varierar

mellan 20 och 60 poäng. Webbplattformarna tenderar att bli mer lärosätetinriktade än tidigare, vilket också kan försvåra samverkan och även drabba studenterna negativt. Ett annat problem som nämndes var skillnader vad gäller ämnesindelning och ämnesinnehåll.

De ekonomiska förutsättningarna är styrande vid utveckling och genomförande av nätbaserade program. Som exempel nämndes att samverkan och nätbaserade kurser kan bidra till att det blir tillräckligt många studenter i en kurs, vilket ger bättre ekonomi för kursen och risken för att den ställs in minimeras. För planering av nytt program behövs extra anslag. Samtidigt framhölls att genom samverkan sparas utvecklingstid på så sätt att alla inte behöver arbeta med allt. En utvärdering efterfrågades där faktiska kostnader för genomförandet av nätbaserade program undersöks. Det nuvarande resurstilldelningssystemet ansågs påverka samverkan negativt och försvåra fördelningen av studentpeng med mera.

Frågor som gällde de olika specialistsjuksköterskeprogrammen och deras genomförande på nationell, regional och lokal nivå diskuterades. En av diskussionsgrupperna förordade att inriktningen mot AHS-onkologisk vård och strålbehandling skulle ges som nationellt program medan inriktningar mot akutsjukvård, barnsjukvård, psykiatri och barnmorska skulle ges på regional nivå och vidare inriktningen mot distriktssköterska på lokal nivå. Andra grupper ansåg att i första hand borde de program diskuteras som har få sökande, till exempel Vård av äldre. Ytterligare synpunkter var att ett nationellt program innebär för studenten ökade möjligheter till rörlighet samt att samverkan kan gynna lärosätena exempelvis genom att lärarkompetens kan utnyttjas mer ändamålsenligt. Ett konkret förslag var att utveckla nationella valbara kurser inom SSjP. Som exempel nämndes "Avancerad palliativ vård" med VFU utomlands och "Avancerad teknisk sjukvård i hemmet". De grupper som diskuterade programmets akademiska nivå ansåg att dessa borde ligga på mastersnivå och omfattningen vara flexibla mellan 40 - alternativt 80 poäng. Diskussioner fördes om

kompetensbehoven i relation till den akademiska nivån för särskilda inriktningar till exempel Vård av äldre. Det framkom farhågor om att en högre akademisk nivå kunde påverka antalet sökande negativt.

Nationella basblock i programmen diskuterades utifrån för- och nackdelar. Som fördelar nämndes att det skulle kunna innebära fler kursstarter per år, något som kunde underlätta rekryteringen av studenter och därigenom även ge en bättre ekonomisk bärighet. Unik kompetens vid olika lärosäten skulle bättre kunna tas tillvara. Nationell samverkan kring valbara kurser ansågs innebära en möjlighet till särskild specialisering i större utsträckning än idag. Någon grupp påtalade rädslan för negativa ekonomiska effekter av samverkan mellan lärosätena då studenten kan drabbas av att betala dubbla kåravgifter. Ett förslag framkom om nätbaserade nationella basblock som en grund för flera inriktningar, och där basblocket/en skulle kunna ge platsgaranti när studenten senare söker aktuell inriktning. Exempel gavs på vad som kan ingå i ett basblock, till exempel organisation och ledarskap, vetenskaplig metodik, medicinsk vetenskap, specifik/avancerad omvårdnad, etik och värderingar samt verksamhetsförlagd utbildning. Basblock skulle även kunna utvecklas i samarbete mellan några lärosäten och vara avhängiga behov i regionen och kompetensen vid lärosätena.

Behovet av kompetens vid utveckling och genomförande av nätbaserade program ansåg diskussionsgrupperna vara:

- bra teknisk support från data/webbkompetens
- grundläggande datorkunskap och IT-pedagogisk kompetens
- team (teknisk-pedagogisk-ämneskompetens) som resurs för samarbete kring utveckling
- intresse och motivation för nätbaserat arbetssätt
- förmåga att tänka nytt pedagogiskt
- överenskommen grundsyn och förhållningssätt

- utgå från vad studenten behöver och stödja studerande i deras lärande över nätet
- studentinformation och vägledning om nätbaserat arbetssätt, virtuella seminarier, tentamina med mera
- vid VFU krävs kompetens hos yrkeshandledare
- utvecklat samarbete med verksamheterna och/eller lärosäten via telebild eller annan kommunikation.

De verksamhetsförlagda delarna diskuterades och kvaliteten ansågs mycket viktig. Det måste finnas en kvalitetsgaranti vad gäller handledning och utbildningsplatser. Det måste avsättas tid så att yrkeshandledare har möjlighet att delta i diskussioner i studenternas forum på respektive plattform. Ett samarbete och en nationell samordning av platser inom VFU skulle kunna lösa vissa problem inom de områden där det finns för få platser. Studenten får vänta tills det blir en studieplats ledig på hemorten, alternativt välja att göra den kursen på annan ort.

Något som ytterligare ansågs i behov av en översyn var regler för ersättning beträffande resor och boende eftersom det finns stora skillnader mellan lärosäten. Kliniska träningscentra där studenterna kan träna kan vara ett komplement och ersätta viss del av VFU.

Var skall studenter som deltar i samordnade nätbaserade program registreras? Det ansågs att studenten bör registreras på den ort som står som ansvarig för programmet eller kursen, vilket kräver ett samarbete mellan de olika lärosätenas ekonomiavdelningar.

Hur kan en nationell modell för nätbaserade program utformas? Ett förslag var att ett lärosäte skulle stå som ansvarigt för utbildningen men att det skulle finnas platser på andra studieorter. Det huvudansvariga lärosätet samarbetar med studieorterna, ansvarar för kompetensen även där och arvoderar efter utnyttjande. Studieorterna ansvarar för planeringen av platser vid VFU.

Ett annat förslag var mer detaljerat. Samma förkunskapskrav skulle gälla i hela landet, med en gemensam modul för alla specialistutbildningar i början av utbildningen. Utbildningen skulle ligga på C- eller D-nivå och antalet deltagare vara minst 40. Kursstart och studietakt skulle vara flexibla och med studiegrupper och VFU på många orter. I förslaget ingick kvalitetssäkring av VFU med bland annat formulerade krav på yrkeshandledarnas kompetens. Organisatoriskt skulle det fungera så att ett lärosäte antar alla behöriga och samarbete sker med andra lärosäten och studieorter. Studentpengen skulle därefter fördelas utifrån avtal om insatser på respektive studieort. Kursorten skulle kunna variera utifrån överenskommelse mellan berörda.

Deltagarna i diskussionsgrupperna gavs även möjlighet att formulera frågor (bilaga 11), vilka har sammanställts och skickats till Utbildningsdepartementet. (Se vidare under kapitel delen "Intervjuer".)

Projekttagarna avslutades med utvärdering av konferensen och projektet. Synpunkterna på själva genomförandet av konferensen var till största delen positiva. För att få en bild av uppfattningar om NätSpeS framtid ställdes frågan: "Vad är din samlade bedömning om NätSpeS fortsatta möjligheter att nå sitt syfte?" Kommentarer var kreativa, positiva och flera påtalade att nationella kurser är en nödvändighet inför framtiden. Det finns hinder, men ingen ansåg att dessa är större än möjligheterna.

Ett strategiskt handlande föreslogs med en koncentration på program som är speciellt svåra att genomföra. Många uttryckte en önskan om att NätSpeS borde ges möjlighet till en fortsättning. Den andra frågan var:

"Hur troligt, på en skala 1-10, är det att ditt lärosäte kommer att medverka i ett NätSpeS-samarbete?" (1 för 'ej troligt' och 10 'synnerligen troligt') Svaren var fördelade från sex och uppåt på skalan. De flesta, 23 lärosäten, har skattat mellan 8 och 10. Tre personer svarade att de inte kunde ta ställning i frågan.

Intervjuer

Intervjuer har genomförts med nio handläggare som vardera representerade Högskoleverket (2), Landstingsförbundet/Lf (1), Socialstyrelsen/SoS (4), Svensk sjuksköterskeförening/SSF (1) och Vårdförbundet/Vf (1). De intervjuade har på ett eller annat sätt ansvar för, eller är involverade i frågor kring specialistsjuksköterskeutbildningar. Två studenter som deltar i ett specialistsjuksköterskeprogram på distans har också intervjuats.

Innehållet i intervjufrågorna utgick från NätSpeS syfte och frågeställningar för att få de intervjuades uppfattningar om behov, förutsättningar och möjligheter till utveckling av nätburna specialistsjuksköterskeprogram. Intervjuerna bandades och skrevs ut varefter materialet analyserades och sammanställdes.

Generellt fanns likheter i de intervjuades uppfattningar. Samtliga var väl insatta i den problematik som finns omkring genomförandet av vissa specialistsjuksköterskeprogram. Synpunkterna gällde antalet lärosäten som erbjuder olika program, rekrytering och antalet sökande till programmen, ersättning eller lön under studierna, behörighetskraven som försvårat och stängt ute vissa sökande. Samtliga var positiva till någon form av nationell samordning och majoriteten även till nätburna utbildningsalternativ.

Från HSV framhölls vikten av att alla lärosäten inte skall eller kan göra allt. I framtiden kommer det även att vara ett krav från statsmakterna att lärosäten skall samverka i olika former både regionalt och nationellt.

Det framkom en positiv inställning till distansutbildning i alla intervjuer. Några ansåg det viktigt att kombinera den nätburna utbildningen med träffar på campus. Det fanns en oro för att bland annat "det intellektuella samtalet" annars försvinner. HSV upplyste om att det planeras kvalitetskontroller av distans- och nätbaserade utbildningar. Uppfattningen var dock att dessa utbildningsalternativ inte på något sätt skulle vara mindre akademiska än motsvarande utbildningar på campus. De intervjuade hänvisade till en utvärdering av en distansutbildning byggd

på studentintervjuer och där HSV i sina slutsatser ansåg att utbildningen i hög grad uppfyllde kraven för akademisk utbildning.

Vid intervjuerna togs examensordningens reglering av specialistsjuksköterskeprogrammen upp. Detta innebär ett erkännande från samhällets sida, ger högre status och bättre kvalitet, enligt SSF. Ett problem är dock att det finns flera viktiga inriktningar som idag inte är reglerade. Vf påtalade också det positiva med nuvarande reglering, men önskade ett tillägg i examensordningen då det behövs en examen som är mer öppen och flexibel.

Behovet av ökad flexibilitet och valbarhet berördes i flera intervjuer. Vad gällde upplägg och innehåll framhöll SSF att de gärna ser en specialisering i form av ett "smörgåsbord" där studenten kan plocka ihop kurser från olika områden och att en grundläggande del skulle kunna läsas gemensamt av flera inriktningar, till exempel i ett basblock. Detta skulle vara ekonomiskt gynnsamt och även utvecklande för studenterna. Därefter skulle möjlighet finnas för var och en att välja kurser utifrån den specialitet de önskade utbilda sig inom. Samtliga intervjuade ansåg att någon form av basblock kunde vara ett fungerande alternativ.

HSV framhöll behovet av en bredare bas för programmen. Ett exempel är äldreinriktningen som kan vara för "smal och nischad", vilket ansågs kunna begränsa rörligheten vid byte av tjänst. Vf refererade till en enkätundersökning riktad till sjuksköterskor inom äldreomsorgen och där belystes problemet att det är så få som söker kompetenshöjning inom området. SoS framhöll att det fanns en tilltro till inriktningen "Vård av äldre" när den inrättades och beklagade att inte flera sjuksköterskor genomgått nuvarande utbildning. Några faktorer som antogs påverka var arbetsgivarnas värdering av kompetens, avsaknad av formulerade kompetenskrav och relevanta befattningar. Man ansåg vidare att yrkeskraven borde artikuleras av verksamhetsansvariga och behoven definieras, för att därefter i samråd med lärosätena forma en adekvat äldreinriktning. Detta har inte fungerat hittills enligt SoS.

Vf pekade på betydelsen av internationalisering och möjligheten med ett nordiskt samarbete som ett alternativ för ”smala” inriktningar. Dessutom finns via Vf ett påbörjat europeiskt samarbete mellan olika specialistföreningar.

Ekonomi är inte bara ett problem för lärosätet utan även för de flesta studenter som söker till och genomgår ett specialistsjuksköterskeprogram. Det är påvisat att sena avhopp som sker i samband med programstart ofta har sin förklaring i avslag på ansökan om lön eller studiestöd under utbildningstiden.

Dessutom leder inte specialistsjuksköterske-examen självklart till en högre lön, vilket ytterligare inverkar negativt på intresset för kompetenshöjning enligt HSV. Detta missgynnar alla, både arbetsgivare och studenter. Vf är en av flera som i detta sammanhang påtalade behovet av någon form av utbildningstjänster, vilket skulle vara positivt för studenten men även stimulerande för verksamheten. Men det kan även finnas faror med utbildningstjänster enligt SoS, då det vid kristider visat sig att dessa tjänster inte tillsätts och möjligheten att slutföra påbörjat program då kan utebli. Förankringen till lärosätet är därför viktig. Utbildningstjänster för specialistsjuksköterskor har enligt Lf prövats i några landsting.

De intervjuades uppfattning var att det inte fanns några konkreta planer eller utvecklingsarbeten för att anpassa specialistsjuksköterskeprogrammen till Bolognaprocessen. Tvärtom uttrycktes en ovisshet om Bolognaprocessens eventuella påverkan. Det framkom dock önskemål från både SoS och SSF om en förlängning av sjuksköterskeutbildningen till 160 poäng, vilket skulle underlätta en framtida anpassning. Samtidigt pekade HSV på det svenska systemets gynnsamma utgångsläge, där C- och D-uppsatser sedan länge funnits i systemet.

Behörighetskraven till specialistsjuksköterskeprogrammen är en långdragen historia som många ansåg vara i behov av en gemensam lösning. Det borde inte vara några problem att läsa kurser på olika nivåer oavsett tidigare grundutbildningspoäng enligt SSF. Vf ansåg att det är helt oacceptabelt att

sjuksköterskor stängs ute från specialistprogrammen. HSV påpekade i detta sammanhang betydelsen av att validera förkunskaperna och att tolkningen av Högskoleförordningen är generös angående tillgodoräknanden.

En övergripande debatt och diskussion om behovet av specialistutbildade sjuksköterskor i Sverige saknas enligt SSF. I ett pågående projekt vid SoS kartläggs och dokumenteras bland annat specialistutbildade sjuksköterskor i en databas. Resultatet kommer att ligga till grund för framtida behovsanalyser med merq.

Studentintervjuer

Två studenter med erfarenhet av distansutbildning intervjuades. Båda deltar i ett specialistsjuksköterskeprogram som går på halvfart. Att programmet kunde genomföras på distans var viktigt för båda och de var tveksamma till om de skulle ha gått utbildningen under andra förutsättningar.

Genomförandet har varierat för varje kurs från ingen till tre träffar/månad, då bland annat lärarledda seminarier har hållits.

En webbplats för information och diskussion har varit en sammanhållande länk mellan träffarna. Platser för VFU tilldelades studenter från Stockholmsområdet, medan studenter från andra orter fick ”fixa och välja” platser själva.

Kritik som framfördes gällde ”lärare som inte kan det här med distansutbildning och teknik och hur man går in och stöttar när det behövs”. Vissa kursträffar var mycket uppskattade, medan andra ifrågasattes eftersom innehållet var av sådan karaktär att det hade kunnat läsas in från kursmaterialet. Färre fysiska träffar och bättre planering var ett önskemål särskilt med tanke på de studenter som hade långa resvägar. Obligatorisk närvaro för andra delar än examinationsseminarier ifrågasattes.

Det skulle vidga utbildningen om tidigare erfarenhet och utbildningar gått att validera. Möjligheter till individuella val av kurser som ingår i programmet efterfrågades.

En av studenterna framhöll att hon mer och mer kände att det fanns delar som hon saknade och som hon gärna

skulle ha bytt mot delar som hon tvingats att läsa trots att hon arbetat inom området i många år.

Vad gällde nackdelar förknippade med distansutbildning hade ingen av studenterna något att framföra. Däremot togs frågan upp om halvfartstudier som uppfattades positivt, särskilt ur ekonomisk synpunkt, men som för övrigt kan bli alltför utdraget tidsmässigt. Att genomföra VFU på heltid, i en utbildning som för övrigt genomfördes på halvfart medförde svårigheter, bland annat att under viss tid ändra barnomsorgen.

De möjligheter som distansutbildningen inneburit för en av studenterna var friheten att lägga upp studierna själv och att kunna ta del av material via kursplattformen. Frågor från kursansvarig med stoppdatum ansågs som en hjälp för den egna disciplinen. Ingen av studenterna har haft problem med att klara de nätbaserade inslagen och båda skulle rekommendera andra att läsa en distansutbildning.

Synpunkter framkom om att lärosäten mer tydligt borde informera om innebörden av att välja en distansutbildning för att undvika avhopp. Distansutbildningsformen ansågs vara specifik där krav förekommer som inte passar alla, till exempel ensamheten i studierna och självdisciplin.

Frågor till Utbildnings- och Kulturdepartementet

Under arbetskonferensen som hölls i Örebro formulerades övergripande frågor som senare översändes till Utbildnings- och Kulturdepartementet (bilaga 11). Frågorna finns besvarade i bilaga 12. Av svaren framgår att det pågår ett flertal utredningar på departementet, av betydelse för NätSpeS, vilka kommer att rapporteras under 2005. Från departementet påtalas att det i nuläget inte går att ge några konkreta löften om hur framtida regler och system ska utformas innan regeringen har lämnat sina förslag i en proposition och riksdagen tagit ställning till dessa. Utbildningsdepartementet gör inte heller några tolkningar av författningar och andra styrdokument.

Extern utvärderare

För att få till stånd en oberoende granskning och utvärdering av projektet har en extern utvärderare anlitats. Siv Dahlén, som är legitimerad sjuksköterska, vårdlärare och filosofie magister, kommer att presentera resultatet av utvärderingen i april 2005. Dahlén har lång erfarenhet av distansutbildning bland annat som ledare och lärare för de av Uppsala universitet anordnade distansutbildningarna av vårdlärare och distanslärare.

Källor:

Konferensprogram för ljud- och bildkommunikation i realtid.

Några lärosäten ger olika svar på frågorna 4 och 10b vad gäller förekomsten av nätbaserad utbildning.

http://www.norrlandstingen.nu/nyhetsbrev_040310.htm

<http://www.skl.se/artikel.asp?A=5668&C=1107>

En rapport har nyligen lämnats till regeringen i denna fråga. Studenternas kostnader i samband med högskoleutbildning, (2004), Stockholm: Högskoleverket.

Diskussion

Seminarieriet Nätburna programutbildningar inom vård, medicin, hälsa och omsorg som hölls i Örebro våren 2003 blev utgångspunkten för projektet. Vid seminarieriet framkom att det fanns behov och önskemål om samordning, då rekryteringen till vissa specialistsjuksköterske-program varit ett problem för många lärosäten. När möjligheten gavs att i ett nationellt projekt kunna samverka omkring problemet fanns ett stort intresse vid landets lärosäten att delta.

Projektens grupper

Projektet byggdes upp kring grupper med olika lärarkompetens i syfte att åstadkomma ett brett nationellt inflytande. Projektgruppen, bestående av experter, har haft en central och viktig roll. Deras erfarenhet, kritiska och konstruktiva synpunkter har varit oombärliga i arbetet med projektet.

Deltagarna i kontakt- respektive distansgrupperna har alla bidragit med värdefulla synpunkter på konferenser och i besvarandet av enkäter, vilket har varit angeläget för projektets utveckling och resultat. Projektet har i stor utsträckning varit beroende av grupperna och där ett personligt engagemang betytt mycket för att det egna lärosätets önskemål och behov skulle bli framfört. Detta har samtidigt varit en kritisk punkt. Deltagare från lärosätena har visat en positiv attityd till NätSpeS, men det har varit svårt att få ett kontinuerligt engagemang. Det har förefallit vara enklare att tidsmässigt kunna planera in punktinsatser som konferensdeltagande och besvarande av enkätfrågor.

En tolkning är att arbetssituationen varit ett hinder för ytterligare engagemang. En slutsats är att särskild tid i tjänsten måste avsättas vid engagemang utanför ordinarie verksamhet.

Webbplattform

Vid projektets planering lades stor vikt vid webbplatsen i Ezone och på möjligheten till dialog och debatt för involverade i projektet. Alla hade möjlighet att göra inlägg utifrån fritt valda teman men aktiviteten har varit låg under hela projekttiden. Rolf Attströms utvärdering stämmer väl med och bekräftar denna uppfattning. Ett exempel är 'Framtidens specialist-sjuksköterska' som endast hade ett inlägg trots att temat borde ha varit så intressant att en dialog och debatt skulle kunnat fortgå under hela projekttiden. Därmed har webbplatsen inte nyttjats i den utsträckning som förväntats, vilket är beklagligt eftersom en intensiv dialog ytterligare hade kunnat gynna utvecklingen av projektet. Tänkbara orsaker kan vara en ovana och osäkerhet att arbeta webbaserat men även att öppet framföra egna åsikter och tankar. Dessutom infinner sig frågan om deltagarna haft ett tydligt mandat från den egna institutionsledningen att uttala sig i projektfrågorna. Den låga aktiviteten kan självklart ha lett till minskat intresse, men en annan förklaring kan även här vara tidsaspekten.

Nationellt nätverk

Genom arbetssättet i NätSpeS lades grunden till ett nätverk som skulle underlätta en nationell kommunikation och samverkan omkring specialistsjuksköterskeprogrammen. För att få till stånd ett bestående nätverk förutsätts en väl fungerande webbplats som bas för kommunikation med mera. Det kommer även att krävas tid för ett kontinuerligt och aktivt förhållningssätt från alla som deltar.

Ett fungerande nätverk bör bidra till positiva ekonomiska effekter genom de samordningsvinster som uppkommer genom samverkan. Om grupperna inom NätSpeS skall utgöra grunden för ett mer bestående nationellt nätverk behövs en kontinuerlig bevakning eller ett system med någon form av kontrakt där deltagarna meddelar förändringar i tjänsteuppdraget.

Bakgrunden är att projektets deltagarförteckning fått justeras vid flera tillfällen under året. Ytterligare en aspekt som måste diskuteras vid framtida samverkan är valet

av webbplattform, eftersom det för närvarande används tio olika varianter vid 27 lärosäten.

Aktiviteter under projektiden

Planeringskonferensen i Umeå var ett viktigt led i projektet, då grunden lades för fortsatt arbete. Den aktuella situationen belystes och i materialet från gruppdiskussionerna framkom tydligt vilka områden som var i störst behov av samverkan. Den fortsatta utvecklingen skulle fokusera på den kunskap och utbildning som framtidens specialistsjuksköterskor kommer att behöva på en arbetsmarknad som ständigt ändras, vilket kommer att kräva ett nytänkande beträffande innehållet i programmen. Studenternas perspektiv och önskemål framhölls också som en viktig utgångspunkt för fortsatt planering. Utvärderingen från konferensdeltagarna gav en positiv bild av genomförandet av konferensen och av projektets relevans och möjligheter. Ett starkt stöd uttalades för samverkan och utveckling av ett eller fler nationella nätbaserade utbildningsalternativ.

Enkätundersökningen hade till uppgift att kartlägga den nationella situationen beträffande specialistsjuksköterskeprogrammen. Resultatet förstärker uppfattningen att det finns program som är problematiska till exempel att för få studenter söker och att program måste ställas in. Det framkommer att deltagarantalet i speciallistsjuksköterskeprogrammen på olika lärosäten är förhållandevis litet och att lärosäten med få specialistsjuksköterskeprogram och små grupper i större utsträckning ställer in program.

Det har visat sig vara vissa svårigheter att få fram exakta antal registrerade studenter, varför siffrorna skall tolkas med viss reservation. Ändå pekar detta tydligt på den problematik som diskuterats och som utgör ett incitament till samverkan för att lösa problemen. Trots få utbildningsplatser på många orter verkar inte kompetens bland lärare vara ett problem. Möjligen kan en ökad samverkan bidra till ändamålsenligare utnyttjande av denna kompetens. De enskilda lärarnas kunskaper och erfarenheter av nätbaserad distansutbildning är inte kända, men är en viktig faktor för framtida projekt.

Noterbart är att ungefär hälften av lärosätena anger att de ger nätbaserade program och i flera fall även har erfarenhet av detta sedan flera år tillbaka. För den fortsatta utvecklingen av nätbaserade utbildningar är denna samlade erfarenhet viktig att ta tillvara. Andra uppgifter som framkom var att samverkan redan finns på mer än hälften av lärosätena och planeras på ytterligare några. Det finns således även på denna punkt erfarenheter på det lokala och regionala planet, vilka beskrivs som positiva. I vilken utsträckning som samverkan fått bestående konsekvenser framgår dock inte.

En verksamhetsförlagd utbildningsdel av varierande omfattning, ingår i samtliga specialistsjuksköterskeprogram enligt de uppgifter som lämnats. Att verksamhetsförlagd utbildning blir en angelägen del vid anpassning för att få till stånd ett samarbete kan förmodas.

Enligt syftet skulle projektet undersöka om behovet av specialistutbildade sjuksköterskor kunde tillgodoses genom en nationell samordning av nätbaserade utbildningsprogram. Vid *arbetskonferensen i Örebro* diskuterades ett antal viktiga frågeställningar och redovisningen innehåller vägledande synpunkter och förslag utifrån lärosätes-, individ- och arbetsgivarperspektiv. Hinder och möjligheter presenterades utifrån dessa perspektiv. Ett antal hinder listades men ingen ansåg dessa så allvarliga att de skulle omöjliggöra en nationell samordning där så behövs.

I stället ligger betoningen på möjligheterna, till exempel om valbarhet och flexibilitet för studenter samt på ökade möjligheter att tillgodose behovet av specialistutbildade sjuksköterskor. Påtalade hinder på lärosätesnivå kan överbryggas genom samverkan. Det handlar om utbildnings- och kursplaner, gemensam syn på genomförande och omfattningen av VFU. I anslutning till VFU diskuterades innebörden av utbildningstjänster, vilka har fördelar ur både student- och arbetsgivarperspektiv.

Samtidigt är risken stor att sådana tjänster kan dras in i besparingstider, vilket troligen innebär att dessa inte är en självklar lösning på VFU-problematiken. Ett hinder på individuell nivå som framkommit från olika målgrupper

är behörighetskraven till utbildning, vilket hänvisas till lärosätesnivå för en nationell överenskommelse. Hinder på nationell nivå, såsom innehåll i regleringsbrev och förordningar till exempel ifråga om resurstilldelning och examensrättigheter, måste lösas samtidigt för att ett praktiskt genomförande skall kunna ske. Utbildningsdepartementet har uppmärksammat detta och utredningar pågår, se bilaga 12.

Det framkom tydligt att en nationell samordning är av komplex karaktär, vilket kommer att kräva öronmärkta resurser under utvecklingsfasen för att nå ett önskat och hållbart resultat. I projektet har ingen tveksamhet inför samverkan förekommit. Tvärtom förekommer kommentarer som är av sådan art att samverkan framstår som en kvalitetshöjande åtgärd. Vad som mer behöver utredas är hur samverkan kan ske. I nuläget kan man se att samverkan främst består i en uppdelning av olika delar eller kurser mellan lärosäten. Det är viktigt att synliggöra goda exempel som hitintills påbörjats.

Det finns ett antal rapporter från konferenser som genomförts under senare år och en sammanställning av allt material skulle ge en god bild av det nationella läget. För att få en mer kontinuerlig och stabil utveckling kommer en nationell samordning av mer övergripande karaktär att vara nödvändig för att legitimera samverkan, vilket till exempel skulle kunna ske via regleringsbrevet. En annan aspekt som måste bevakas inför fortsatt utvecklingsarbete är konsekvenserna av Bologna-processen, som i nuläget skapar en osäkerhet genom de oklarheter som fortfarande förekommer.

En satsning på några nätbaserade utbildningsprogram skulle enligt kartläggningen och diskussioner vid Örebromötet kunna förordas. På den nationella nivån var förslaget 'smala' inriktningar där det förekommer ett mindre behov av examinerade specialister per år, till exempel AHS-onkologisk vård. Dessutom erbjuds AHS-internmedicinsk vård endast av ett fåtal lärosäten. Varför en så bred inriktning endast ges av ett fåtal lärosäten eller huruvida arbetsgivarna har ett intresse av att ha specialistutbildade sjuksköterskor

inom området är oklart. De möjligheter till flexibilitet som programmet erbjuder med inriktningar mot olika specialiteter inom medicinområdet har inte tillvaratagits ännu. Vidare finns inriktningarna Psykiatrisk vård respektive Vård av äldre vilka ofta har ställts in eller haft för få deltagare.

Resultatet från intervjuerna styrker övriga insamlade data med samstämmiga uppgifter vad gäller projektets målsättning. I intervjun med representanter för HSV framkom att staten inom en snar framtid kommer att kräva samarbete mellan lärosäten. Studenterna påtalade vid intervjuerna ett antal punkter som behöver förbättras vid genomförandet av nätbaserade utbildningar. De ifrågasatte obligatorisk fysisk närvaro och lärares tekniska kompetens. Ett ökat individuellt val av kurser efterfrågades. Studenters erfarenheter av genomförda program är mycket viktiga och skall tas tillvara vid utveckling av kurser och program. I intervjuer med handläggare från olika myndigheter framkom synpunkter som i hög grad kan bidra till att framtida nätbaserade program blir bättre anpassade till studenternas önskemål och behov.

I intervjun med SSF förespråkades en specialisering gärna i form av ett 'smörgåsbord' där studenten skulle kunna plocka ihop kurser utifrån behov. Frågan är då om detta skulle fungera på lärosätetsnivå utifrån nuvarande nedskärningar och besparingskrav. Däremot skulle det kunna fungera nätbaserat och i ett regionalt eller nationellt perspektiv. Det kräver också att sjuksköterskan tänker annorlunda inför sin kompetensutveckling och vågar pröva nya, mer flexibla studieförmer. Ett förslag som framkommit vid en av gruppdiskussionerna var att en undersökning bland landets samtliga studenter i termin sex skulle kunna vara vägledande för fortsatt planering av specialistsjuksköterskeprogrammets olika inriktningar.

Studenternas perspektiv och önskemål beträffande fortsatt kunskapsutveckling och utbildning skulle i så fall kunna bilda underlag för kommande ställningstaganden vid landets lärosäten. En fundering är i vilken utsträckning studenter i termin sex har en uppfattning om specialistutbildningar och samhällets behov. Företrädare för arbetsgivarna

och sjuksköterskor med några års erfarenhet skulle vara mer relevanta för en sådan undersökning.

Underlag till modell för nationell samordning av nätbaserade utbildningsprogram

I målsättningen för projektet NätSpeS ingick att presentera en modell för en nationell samordning avseende utbud, innehåll och organisation av nätbaserade utbildningsprogram. Med stöd av det som framkommit vid konferenserna som anordnats under året, enkätundersökningen till alla lärosäten som erbjuder specialistsjuksköterskeprogram och intervjuer med befattningshavare och studenter kan några sammanfattande synpunkter ges inför en fortsättning. Ett fortsatt utvecklingsarbete krävs dock då det handlar om en omfattande problematik där pågående utredningar kan komma att påverka nuvarande förutsättningar.

Ifråga om utbud har tidigare redovisats att det finns inriktningar där för få studenter examineras i relation till verksamhetens behov. Dessa bör lämpligen prioriteras i modellens utbud. På lärosätetsnivå framkommer också skillnader såtillvida att hälften har problem och oftare ställer in program, än andra lärosäten. Vid en eventuell fortsättning av projektet bör de lärosäten som haft problem engageras likaså de som har en gedigen erfarenhet av nätburen utbildning, dessa bör finnas med i modellen som resurs. Det finns även ekonomiska aspekter som bör beaktas då vissa lärosäten inte har kompetens för genomförandet av nätbaserade program och saknar medel för nödvändig kompetenshöjning.

Vad beträffar innehåll och uppläggning av program har det framkommit att flexibilitet är betydelsefullt. Ett skäl som anges är att kravet på specialistsjuksköterskors kompetens utifrån olika perspektiv kommer att förändras i framtiden. Verksamhetens behov måste tillgodoses och dessutom bör utbildningen i högre grad kunna bygga på den enskilde studentens förkunskaper, erfarenheter och behov. I modellen bör ingå en baskurs, gemensam för några närliggande inriktningar, följt av valbara specialiseringskurser.

Det har framkommit att några lärosäten genomför program där första delen är densamma för flera inriktningar, en erfarenhet som kan komma till nytta inom projektet. En bred baskurs i sig kan ge en ekonomisk bärighet då ett större antal studenter kan ingå. Av resultaten framkommer dock att en flexibilitet eller valbarhet inte får hota fördjupade kunskaper inom specialiteten. Det är även viktigt att innehållet i den professionella yrkeskvalificeringen anpassas till akademiska krav. I dagsläget är den verksamhetsförlagda utbildningen problematisk, bland annat på grund av tillgången till VFU-platser. Någon form av organisation för en nationell samordning av platser särskilt inom 'smala' inriktningar bör ingå i modellen.

En organisationsskiss för ett pilotprojekt presenteras i bilaga 13. Skissen bygger på en bred representation av lärosäten, studenter, arbetsgivare och experter för att uppnå bästa möjliga synergieffekter. Utbildningsdepartementet pekar på att juridisk kompetens behövs som stöd vid utvecklingen av olika samverkansformer. Detta måste beaktas och inkluderas i organisationsskissen vid fortsatt utvecklingsarbete. För en modell och organisation av nationella och nätbaserade utbildningsprogram finns dock fortfarande några oklara övergripande faktorer som på sikt behöver lösas innan en mer fullständig modell kan presenteras. Vid olika statliga myndigheter pågår utredningar vars resultat förhoppningsvis inom en snar framtid kommer att klargöra förutsättningarna för ett fortsatt arbete inom NätSpeS.

Fortsatt planering och utveckling

Under våren 2005 planeras en nationell konferens då bland annat resultatet av NätSpeS skall rapporteras och diskuteras. Siv Dahln, projektets externa utvärderare kommer i samband med konferensen att ge sitt utlåtande om projektets genomförande.

En intresseanmälan angående ett pilotprojekt under 2005 är insänd till Myndigheten för Sveriges nätuniversitet. Syftet med pilotprojektet är att testa en modell för ett nationellt nätburet specialistsjuksköterskeprogram skapat utifrån synpunkter

framförda inom NätSpeS av representanter från landets samtliga lärosäten.

Referenser

Attström, R. Domfors, L. & Sjöquist, M.
(2003). "Rapport från seminarium 21-22 maj 2003". Härnösand:
Myndigheten för Sveriges nätuniversitet.

Furusten, T. (2004). "Sammanfattning av förslag och
rekommendationer", pm. Stockholm: Högskoleverket.

"Arbetsmarknad och högskoleutbildning". (2004).
Högskoleverket, Stockholm, 2004:36 R.

"Sjuksköterskors specialistutbildning – Hur ser det ut idag?
Vad händer?" (2004). Landstingsförbundet och Svenska
Kommunförbundet.

"Specialistutbildning för sjuksköterskor".
Dokumentation från seminarium 24 maj 2004
i Stockholm, arrangerat av Landstingsförbundet,
Svenska Kommunförbundet, Sveriges universitets-
och högskoleförbund och Vårdförbundet. Stockholm:
Landstingsförbundet.

"Studenternas kostnader i samband med högskoleutbildning" (2004).
Stockholm: Högskoleverket.

Bilagor

BILAGA 1

1 Lärosäten och deltagarförteckning

Deltagare: Pr=prefekter, K=kontaktgrupp, D=distansutbildningsgrupp och P=projektgrupp

Lärosäte, tel.nr, adress, b-adress	Prefekt, ans. spec.ssk pr/distans/p-grupp
Blekinge tekniska högskola 0455-38 50 00, vx 371 79 Karlskrona	Pr Ylva Hellström, sektionschef, 0455-385415 K Marianne Lagerholm, 0455-385414 D Marianne Lagerholm, 0455-385414
Ersta & Sköndal högskola 08-714 61 00 B-adress: Stigbergsgatan 30, Box 4691 116 91 Stockholm	Pr Kim Lützn, prefekt, 08-714 6269 K Mats Ewertzon, 08-714 6330 D Thomas Boros, 08-714 6600
Göteborgs universitet 031-773 10 00 Inst f omv. Box 457, 405 30 Göteborg B-adress: Arvid Wallgrens backe Sahlgrenska akademien:	Pr Ingegerd Bergbom, prefekt, 031-773 6070 K Hilden Talje (omv), 031-773 6022 K Solveig Lundgren (Sa), 031-773 6094 K Anna-Lena Hellström (Gu), 031-773 6068 D Fiona Lovén, 031-773 6093 P Ewa Pihlhammar Andersson, 031-773 2359
Hälsouniv./Linköpings universitet 013-22 20 00 Sandbäcksgatan 7, 581 83 Linköping	Pr Rolf Andersson, prefekt, 013-221080 K Britt Hagert, 013-227742 D Monica Stålnert, 013-227540
Hälsouniversitetet Norrköping 011-363000 Dragsgatan 7, 601 74 Norrköping	Pr Lis Karin Wahren, prefekt, 011-363535 K Arne Rehnsfeldt, 011-363556, 0709-902550 D Ann-Charlotte Gäfvert, 011-363520 D Eva Törnvall, 011-363522
Högskolan i Borås 033-16 40 00 vx, fax: 16 40 10 Allégatan 1, 501 90 Borås	Pr Björn-Ove Suserud, prefekt, 033-174776 K Ingela Höglund, 033-174794 D Anita Eklöf, 033-4354734
Högskolan Dalarna 023-77 80 00 vx Box 1992, 791 88 Falun B-adress: Selma Lagerlöfplatsen	Pr Eva Bäck, prefekt, 023-778457 K Marianne Omne Pontén, 023-778429 K Gunnel Balaile, 023-778476 D Britta Wählin Larsson, 023-778458 D Elisabeth Nerpin, 023-778459 D Ingrid From, 023- 778482
Högskolan Gävle 026-64 85 00 vx, fax: 026-64 86 86 Kungsbäcksvägen 47, 801 76 Gävle	Pr Nader Ahmadi K Birgitta Fläckman, 026-648205 D MarianneHillström, 026-648263 P Anna Löfmark, 026-648224
Högskolan i Halmstad 035-16 71 00 vx Box 823, 301 18 Halmstad Kristian IV:s väg 3	Pr Ole Olsson, sek.ledare, 035-167250 K Ulrike Kylberg, 035-167456 D Barbro Boström, 035-167405 D Ole Olsson, 035-167250

BILAGA 1

Lärosäte, tel.nr, adress, b-adress	Prefekt, ans. spec.ssk pr/distans/p-grupp
Högskolan i Jönköping Box 1026 551 11 Jönköping	Pr Inez Johansson, prefekt, 036-157256 K Margaretha Krantz, 036-157250
Högskolan i Kalmar 0480-44 60 00 vx, fax: 44 60 50 Nygatan 31, 391 29 Kalmar	Pr Göran Johansson, prefekt, 0480-446363 KChristina Måhlén, 0480-446983 D Christina Måhlén, 0480-446983
Högskolan Kristianstad 044-20 30 00 vx Elmetorpsvägen 15, 291 88 Kristianstad	Pr Lena Persson, prefekt, 044-204041 K Berit Andersson, 044-204038 D Cecilia Gardsten, 044-204001
Högskolan i Skövde 0500-44 80 00 vx, fax: 44 84 99 Box 408, 541 28 Skövde	Pr Anette Ekström, 0500-448454 K Margareta Eliasson, 0500-448435 D Annelie Gustavsson, 0500-448440
Högskolan Trollhättan/Uddevalla 0520-47 50 00 vx, fax: 47 51 99 Box 936, 461 29 Trollhättan	Pr Madeleine Bergh, 0521-264203 K Ann-Britth Engström, 0521-264205 D Ann-Britth Engström, 0521-264205
Karlstads universitet 054-70 01 000 vx, fax: 70 01 460 Inst för hälsa och vård: fax 054-83 69 96 Universitetsgatan 2, 651 88 Karlstad	Pr Karin Johansson, prefekt, 054-700 2290 K Lena German Millberg, 054-700 1665 K Maria Romlin, 054- 700 2491 D Lena German Millberg, 054-700 1665 D Mia Forshag, 054-700 1929
Karolinska institutet, KI Inst för omv., 23300 141 83 Huddinge	Pr Stefan Eriksson, prefekt, 08-5248 3683 K Eva-Lisa Lundgren, 08-5248 3816 K Monica Ekdahl, 08-5248 3848 D Malin Friberg, 08-5248 3845
Luleå tekniska universitet 0921-75800 vx, fax: 75850 Inst för hälsovetenskap Hedenbrovägen, 961 36 Boden	Pr Karin Axelsson, prefekt, 0921-75803 K Ingalill Nordström, 0921-75822 K Birgitta Boqvist, 0921-75830 D Åsa Lindström, 0921-75825 P Åsa Lindström, 0921-75825
Lunds universitet 046-222 00 00 Box 117, 221 00 Lund (Paradisgatan 5)	Pr Anna-Karin Dykes, prefekt, 046-222 1926 K Margareta Bergman, 046-222 1915 D Margareta Berglund, 046-222 1913 Pr Karin Linder, 046-222 1993 P Bengt Fridlund, 046-222 1858
Malmö högskola 040-665 70 00 vx, fax: 6657010, Hjälmgatan 1, 205 06 Malmö	Pr Lena Derbring, prefekt, 040-665 7420 K Charlotte Stölten, 040-665 7457 D Agneta Henningson, 040-665 7438 D Ann-Marie Jönsson

BILAGA 1

Lärosäte, tel.nr, adress, b-adress	Prefekt, ans. spec.ssk pr/distans/p-grupp
Mithögskolan 060-14 86 00 851 70 Sundsvall, b-adr. Holmgatan 10 063-16 53 00 831 25 Östersund; b-adr: Biblioteksg. 26/28 891 18 Örnsköldsvik;	Pr Ann-Margret Nilsson, prefekt, 060-148974 K Anita Pejler, 060-148532 D Ann-Margret Nilsson, 060-148974
Mälardalens högskola Västerås: 021-10 13 00 vx, fax 10 13 20 Box 883, 721 23 Västerås Eskilstuna: 016-15 36 00, fax: 15 36 30 Box 325, 631 05 Eskilstuna	Pr Roland Svensson, prefekt, 016-153737 K Birgitta Svall, 016-153782 K Claes Ågren, 021-101606 D Birgitta Svall, 016-153782 D Birgitta Ehrenström, IVF, 016-153741
Röda Korsets Högskola 08-690 01 00 vx, fax: 690 01 90 Crafoords väg 12, 113 24 Stockholm	Pr Christina Andersson, rektor, 08-690 0100 K Eva Henriksen, 08-690 0162 D Eva Henriksen, 08-690 0162 D Ann-Marie Hedman, 08-690 0100
Sophiahemmet Högskola 08-406 28 60 Box 5605, 114 86 Stockholm Vallhallavägen 91 Stockholm	Pr Jan Åke Lindgren, rektor, 08-406 2880 K Ulla Wissing, 08-406 2901 K Ewa Englund, 08-406-2903 D Ewa Englund, 08-406-2903 D Ann Lundén Fernström, 08-406 2879
Umeå universitet 090-786 50 00 901 87 Umeå	Pr Lilian Jansson, bitr prefekt, 090-786 9251 K Gunvor Lövgren, 090-786 9160 K Lilian Jansson, 090-786 9251 D Gunvor Lövgren, 090-786 9160
Uppsala universitet 018-611 00 00 Uppsala Sceince Park, 751 85 Uppsala B-adress: Dag Hammarskjölds v. 14 B	Pr Viveca Vidmark-Petersson 018-471 6616 K Clara Aarts, 018-471 6611 D Anne Söderlund, 018-471 3491 P Mats Sjöquist, 018-471 4181
Växjö universitet 0470-70 80 00 351 95 Växjö	Pr Birgitta Bregsten, prefekt, 0470-708322 K Irene Sveningsson-Agardh, 0470-708313 D Eva Norén-Winsell, 0470-708310
Örebro universitet 019- 30 30 00 vx, fax: 30 36 01 702 82 Örebro	Pr Eva Sahlberg-Blom, prefekt, 019-303696 K Eva Brolund-Johnsson, 019-303664 D Ann-Kristin Wideheim, 019-303666 P Lisbeth Domfors, 0705-303695, p-ledare

BILAGA 2

ÖREBRO UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR
VÅRDVETENSKAP OCH OMSORG

NÄTUNIVERSITETET
www.netuniversity.se

Nätburna specialistsjuksköterskeprogram – hinder och möjligheter för en nationell samordning inom teoretiska och verksamhetsförlagda utbildningsdelar.

NätSpeS, projektintroduktion i Umeå 9 – 10 mars 2004

9 mars

9.30-16.00 Carelinks konferens "IT stödjer det livslånga lärandet inom vård och omsorg"
Hela programmet finns på www.carelink.se
Folkets hus, Vasaplan, Umeå

18.30-19.30 NätSpeS, registrering och introduktion
Hotell Winn, Vasaplan, lokal: Salen

Projekt inom Nätuniversitetet
Göran Petersson

NätSpeS
Lisbeth Domfors

20.00- Middag
Rex bar och grill, Rådhusorget, Umeå

10 mars Hotell Winn, lokal: Salen

8.30-9.30 Deltagarpresentation och kort lägesrapport från respektive lärosäte.
Lisbeth Domfors

9.30-10.00 NätSpeS, planering och genomförande
Lisbeth Domfors

10.00-10.15 Kaffe

10.15-10.45 Luleås utveckling av distansutbildningar inom vårdområdet
Åsa Lindström

10.45-12.30 Gruppdiskussioner
Grupprum

12.30-13.30 Lunch

13.30-15.00 Redovisning och sammanfattning
Göran Petersson

15.00 Kaffe och avslutning

2 Program planeringskonferens Umeå

BILAGA 3

NätSpeS 2004 Kartläggning av aktuellt läge beträffande specialistsjuksköterskeprogrammen

Enkäten besvaras via datorn och returneras som bifogad fil till lisbeth.domfors@ivo.oru.se
Tacksam för snabbt svar, dock **senast 12 maj 2004**.

Obs, instruktioner: ställ markören på vänster sida om eller och dubbelklicka; vid skriv ditt svar i rutan standardtext och tryck OK, vid välj "markerad" i rutan standardvärde och tryck OK.

Lärosäte:	Inst/avd:
Uppgiftslämnare:	Tfn:
Övriga (namn och befattning) som deltagit i att ta fram nedanstående uppgifter:	

1. Specialistsjuksköterskeprogram (SSJP)

- Vilka SSJP har genomförts eller blivit inställda 2002/03 respektive 2003/04? Notera vilken termin programmet startat genom att ange antal registrerade studenter i rutan ht eller vt. Om programmet blev inställt markera med X i rutan "inst". Om programmet inte ges vid din institution sätt –.
- Hur stort antal utbildningsplatser finns och hur stor % av programmet är verksamhetsförlagd-/klinisk utbildning (VFU)?
- Vilka program planeras starta 2004/05? Notera när programmet planeras starta genom att ange planerat antal studenter i rutan ht eller vt.
- Vilken studietakt har programmet, 50 eller 100 %, eller båda? Markera med X.

(inst = inställt program)	a. 2002/03 - antal studenter			a. 2003/04 - antal studenter			b. Antal utb.- platser och % VFU utb.pl VFU%	c. 2004/05 Plan.antal studenter		d. Studie- takt - %	
	ht	vt	inst	ht	vt	inst		ht	vt	50	100
1. Akutsjukvård - ambulanssjukvård											
2. Akutsjukvård - anestesi											
3. Akutsjukvård - intensivvård											
4. Akutsjukvård - operationssjukvård											
5. AHS - internmedicinsk vård											
6. AHS - kirurgisk vård											
7. AHS - onkologisk vård											
8. Distriktsköterska											
9. HS - barn och ungdomar											
10. Psykiatrisk vård											
11. Vård av äldre											
12. Barnmorskeprogram											
Ev. andra specialistutbildningar som ges utöver de som anges i examensordningen (skriv in dessa på raderna nedan):											
13.											
14.											
15.											
16.											

Kommentera gärna informationen i tabellen:

BILAGA 3

2. Vad påverkar/begränsar antalet utbildningsplatser inom SSjP?

antalet sökande tillgången till platser för VFU handledarnas akademiska nivå annat

Om annat, vad?

3 a. Genomförs VFU inom SSjP på annan plats än i verksamhet med patientkontakt?

ja nej

Om ja, var sker utbildningen? Ange även vilket/vilka program det gäller (använd gärna tabellens numrering)?

3 b. Vem ordnar utbildningsplats för VFU inom SSjP vid andra landsting än lärosätets eller annat lärosäte med vilket samarbete?

För campusutbildning: lärosätet/institutionen studenten annan
Om annan, vem?

För distans- eller nätbaserad utbildning: lärosätet/institutionen studenten annan
Om annan, vem?

4. Vilken planering finns för genomförandet av SSjP 2004/05?

	Reguljär utbildning vid campus	Distans-utbildning	Nätbaserad utbildning	Vid distans-utb. ingår fysiska träffar?		Vid nätbas. utb. ingår fysiska träffar?		Om ja, antal fysiska träffar/ 5 poäng	
				Ja	Nej	Ja	Nej	distans	nätbas
1. Akutsjukvård - ambulanssjukvård									
2. Akutsjukvård - anestesi									
3. Akutsjukvård - intensivvård									
4. Akutsjukvård - operationssjukvård									
5. AHS - intermedicinsk vård									
6. AHS - kirurgisk vård									
7. AHS - onkologisk vård									
8. Distriktssköterska									
9. HS - barn och ungdomar									
10. Psykiatrisk vård									
11. Vård av äldre									
12. Barmorskeprogram									
Ev. andra specialistutbildningar som ges utöver de som anges i examensordningen (skriv in dessa på raderna nedan):									
13.									
14.									
15.									
16.									

Kommentarer:

BILAGA 3

NätSpeS 2004
Kartläggning av aktuellt läge beträffande specialistsjuksköterskeprogrammen

Enkäten besvaras via datorn och returneras som bifogad fil till lisbeth.domfors@ivo.oru.se
Tacksam för snabbt svar, dock **senast 12 maj 2004**.

Obs, instruktioner: ställ markören på vänster sida om eller och dubbelklicka; vid skriv ditt svar i rutan standardtext och tryck OK, vid välj "markerad" i rutan standardvärde och tryck OK.

Lärosäte:	Inst/avd:
Uppgiftslämnare:	Tfn:
Övriga (namn och befattning) som deltagit i att ta fram nedanstående uppgifter:	

1. Specialistsjuksköterskeprogram (SSjP)

- Vilka SSjP har genomförts eller blivit inställda 2002/03 respektive 2003/04? Notera vilken termin programmet startat genom att ange antal registrerade studenter i rutan ht eller vt. Om programmet blev inställt markera med X i rutan "inst". Om programmet inte ges vid din institution sätt —.
- Hur stort antal utbildningsplatser finns och hur stor % av programmet är verksamhetsförlagd-/klinisk utbildning (VFU)?
- Vilka program planeras starta 2004/05? Notera när programmet planeras starta genom att ange planerat antal studenter i rutan ht eller vt.
- Vilken studietakt har programmet, 50 eller 100 %, eller båda? Markera med X.

(inst = inställt program)	a. 2002/03 - antal studenter			a. 2003/04 - antal studenter			b. Antal utb.-platser och % VFU utb.pl VFU%	c. 2004/05 Plan.antal studenter		d. Studietakt - %	
	ht	vt	inst	ht	vt	inst		ht	vt	50	100
1. Akutsjukvård - ambulanssjukvård											
2. Akutsjukvård - anestesi											
3. Akutsjukvård - intensivvård											
4. Akutsjukvård - operationssjukvård											
5. AHS - intermedicinsk vård											
6. AHS - kirurgisk vård											
7. AHS - onkologisk vård											
8. Distriktssköterska											
9. HS - barn och ungdomar											
10. Psykiatrisk vård											
11. Vård av äldre											
12. Barmorskeprogram											
Ev. andra specialistutbildningar som ges utöver de som anges i examensordningen (skriv in dessa på raderna nedan):											
13.											
14.											
15.											
16.											

Kommentera gärna informationen i tabellen:

BILAGA 4

4 Enkätresultat fråga 1

Antalet registrerade studenter 2002/2003, höst och/eller vår alternativt inställd kurs (=kolumn "ej" i tabellen) markeras med "x"

Table with 28 columns representing different course categories and 28 rows for various universities including Blekinge tekniska högskola, Ersta & Sköndal högskola, Göteborgs universitet, etc.

Övrigt: Karlstads universitet, Aldre och rehabilitering, ht: 30 registrerade studenter. Röd Korssets Högskola, Omvärldsnad vid Parkinsons sjukdom, ht: 13 och vt: 13 studenter registrerade. Högskolan Borås, Palliativ vård, 40 p, ht: 6 registrerade studenter.

Antalet registrerade studenter 2003/2004, höst och/eller vår alternativt inställd kurs (=kolumn "ej" i tabellen) markeras med "x".

Table with 28 columns representing different course categories and 28 rows for various universities including Blekinge tekniska högskola, Ersta & Sköndal högskola, Göteborgs universitet, etc.

Övrigt: Umeå universitet, Omvärldnad med inrättning mot smärta, ht: 15 registrerade studenter. Högskolan Skövde, Specialutbildning till skolsköterska, ht: 36 registrerade studenter och Nurse Practitioner, ht: 5 registrerade studenter. Högskolan Borås, Palliativ vård, 40 p, ht: 6 registrerade studenter. () = Uppdragsutbildning antalet registrerade studenter räknas inte i totalsumman

BILAGA 4

Antalet utbildningsplatser (u-pl)/program och % verksamhetsförlagd utbildning (VFU) inom programmet

Table with 28 columns representing different course categories and 28 rows for various universities including Blekinge tekniska högskola, Ersta & Sköndal högskola, Göteborgs universitet, etc.

Övrigt: Umeå universitet, Omvärldnad med inrättning mot smärta, ht: 20 utbildningsplatser varav 5 p, 12,5% VFU. Röd Korssets Högskola, Omvärldnad vid Parkinsons sjukdom, 50 utbildningsplatser. Högskolan Skövde, Specialutbildning till skolsköterska, 25 och Nurse Practitioner, 25. Högskolan Borås, Palliativ vård, 40 p, 8 utbildningsplatser och 25% VFU. Kommentarer: 12,5% (5 poäng) obligatorisk kurs inom VFU som kan kompletteras med ytterligare en valbar kurs inom VFU.

BILAGA 4

Planerat antalet utbildningsplatser för respektive termin 2004/2005

Table with 28 columns representing different course categories and 28 rows for various universities including Blekinge tekniska högskola, Ersta & Sköndal högskola, Göteborgs universitet, etc.

Övrigt: Karlstads universitet, Aldre och rehabilitering, planerat antal ht: 25 studenter. Umeå universitet, Omvärldnad med inrättning mot smärta, ht: 15 studenter. Högskolan Skövde, Specialutbildning till skolsköterska, planerat antal ht: 40 studenter och Nurse Practitioner vt: 7 studenter.

BILAGA 4

Antalet registrerade studenter hösten 2004

Fråga 1 c	Akutsvård – ambulanssjukv.		Akutsvård – anestesi		Akutsvård – intensivvård		Kirurgiskt – operationssjukv		AHS – Internmedicin vård		AHS – Kirurgisk vård		AHS – Onkologisk vård		Distriktsköterska		HS – barn och ungdomar		Psykiatrik vård		Vård av äldre		Barnmorskeprogram		totalt
	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	ht	vt	
Blekinge tekniska högskola																									12
Ersta & Sköndal högskola																									12
Göteborgs universitet			15		39	-					21		-	25				24	33	-			34		191
Hälsouniv./Linköpings univ																								13	13
Hälsouniversitetet Norrköping														(28)											0
Högskolan i Borås	25		20		20		17							20										20*	122
Högskolan Dalarna														30								25	18		73
Högskolan Gävle			16		9								17							6					48
Högskolan i Halmstad																									0
Högskolan i Jönköping			25		18																				43
Högskolan i Kalmar													25												25
Högskolan Kristianstad																			30	30					60
Högskolan i Skövde													38												75
Högskolan Trollhättan/Uddevalla													32					17		11		12		20	55
Karlstads universitet					20		8						40												68
Karolinska Institutet	10	20	20		20		20					60	50												180
Luleå tekniska universitet	14	16	20		9		9					36	17												111
Lunds universitet		25	20		20		20					50	50								20				135
Malmö högskola																									0
Mithögskolan	8	10	10		3						16*	20	20						24						97
Mälardalens högskola		15	10									30	17						14						69
Röda Korsets Högskola																									0
Sophiahemmet Högskola																									0
Umeå universitet												20	20											20	60
Uppsala universitet	9	16	11		11		16*		6	20		18	16*												123
Växjö universitet	12	12	12		6							18	18												60
Örebro universitet		16												30											46
antal registrerade	78	206	189		94		0		57	26		514	126	164			144	164		87		125	1666	1893	
planerat antal	83	199	204		145		0		62	60		507	144	234			125	130		130		130		1893	

Övrigt: Karlstads universitet, äldre och rehabilitering, planerat antal ht - studenter, inst - 04 Umeå universitet, omvårdnad med inriktning mot smärta, ht: 15 studenter registrerade Högskolan Skövde, specialistutbildning till skolsköterska, planerat antal ht: 40 studenter och Nurse Practitioner, vt 7 studenter
 * = halvfart, ** = studenter som deltar i fristående kurser tillkommer, ( ) = uppdragsutbildning

BILAGA 4

Studietakt för respektive program, 50 och 100% markeras med "x" i resp. ruta övriga alternativ anges

Fråga 1 d	%															
	Akutsvård – ambulanssjukv	Akutsvård – anestesi	Akutsvård – intensivvård	Kirurgiskt – operationssjukv	AHS – Internmedicin vård	AHS – Kirurgisk vård	AHS – Onkologisk vård	Distriktsköterska	HS – barn och ungdomar	Psykiatrik vård	Vård av äldre	Barnmorskeprogram	50	100	50	100
Blekinge tekniska högskola	x	x	x	x	x	x	x									
Ersta & Sköndal högskola	x	x	x	x	x	x	x									
Göteborgs universitet	x	x	x	x	x	x	x									
Hälsouniv./Linköpings univ	x	x	x	x	x	x	x									
Hälsouniversitetet Norrköping	x	x	x	x	x	x	x									
Högskolan i Borås	x	x	x	x	x	x	x									
Högskolan Dalarna	x	x	x	x	x	x	x									
Högskolan Gävle	x	x	x	x	x	x	x									
Högskolan i Halmstad	x	x	x	x	x	x	x									
Högskolan i Jönköping	x	x	x	x	x	x	x									
Högskolan i Kalmar	x	x	x	x	x	x	x									
Högskolan Kristianstad	x	x	x	x	x	x	x									
Högskolan i Skövde	x	x	x	x	x	x	x									
Högskolan Trollhättan/Uddevalla	x	x	x	x	x	x	x									
Karlstads universitet	x	x	x	x	x	x	x									
Karolinska Institutet	75	75	75	75	75	75	75									
Luleå tekniska universitet	x	x	x	x	x	x	x									
Lunds universitet	x	x	x	x	x	x	x									
Malmö högskola	x	x	x	x	x	x	x									
Mithögskolan	x	x	x	x	x	x	x									
Mälardalens högskola	x	x	x	x	x	x	x									
Röda Korsets Högskola	x	x	x	x	x	x	x									
Sophiahemmet Högskola	x	x	x	x	x	x	x									
Umeå universitet	x	x	x	x	x	x	x									
Uppsala universitet	x	x	x	x	x	x	x									
Växjö universitet	x	x	x	x	x	x	x									
Örebro universitet	x	x	x	x	x	x	x									

Övrigt: Karlstads universitet, äldre och rehabilitering, studietakt 50% Umeå universitet, omvårdnad med inriktning mot smärta, studietakt 50% Högskolan Skövde, specialistutbildning till skolsköterska, 50% och Nurse Practitioner, 100% Högskolan Borås, Palliativ vård, 40 p, 50 alt 100%

BILAGA 5

5 Enkätresultat fråga 4

Planerat genomförande 2004/05, reguljär campus utbildning (c), distansutbildning (d) nätbaserad utbildning (n). Vid uppdragsutbildning markeras alternativet med parentes.

Fråga 4	Akutsvård – ambulanssjukv.	Akutsvård – anestesi	Akutsvård – intensivvård	Akutsvård – operationssjukv	AHS – Internmedicin vård	AHS – kirurgisk vård	AHS – onkologisk vård	Distriktsköterska	HS – barn och ungdomar	Psykiatrik vård	Vård av äldre	Barnmorskeprogram
Blekinge tekniska högskola		c	c					c				
Ersta & Sköndal högskola										d/n		
Göteborgs universitet		c	c	c		c	c	c	c	c	c	c
Hälsouniv./Linköpings univ												c
Hälsouniversitetet Norrköping								(d)		(d)		
Högskolan i Borås	c	c	c	c				d/n				d/n
Högskolan Dalarna								d/n				c/n
Högskolan Gävle		c	c					c		c		
Högskolan i Halmstad		c	c	c	c			c/n	c			
Högskolan i Jönköping		c	c					c	c	c/n		
Högskolan i Kalmar	n							c		n	c	
Högskolan Kristianstad								c/n		c/n	c/n	
Högskolan i Skövde								n	n			c
Högskolan Trollhättan/Uddevalla								d	d	d	d	
Karlstads universitet	n		n	n				n		n		
Karolinska Institutet	d/n	c/d/n	c/d/n	c/d/n				d/n	c/d/n	c/d/n	d/n	
Luleå tekniska universitet	d/n	d/n	d/n	d/n				d/n	d/n	d/n	d/n	
Lunds universitet	c	c	c	c				c	n	n	c	c
Malmö högskola												
Mithögskolan	d/n	d/n	d/n	d/n								
Mälardalens högskola		c	c					c/d/n	c/d/n			
Röda Korsets Högskola								c		c	c/d/n	c
Sophiahemmet Högskola											d	
Umeå universitet		c	c	c	c			d/n	d/n	d/n	d/n	c/d/n
Uppsala universitet		c	c	c	c			c	c	c	c	
Växjö universitet		c/d	c/d	c/d	c/d						c/d	
Örebro universitet		c									c	

Övrigt: Högskolan Skövde, Specialistutbildning till skolsköterska, n;

BILAGA 6

6 Enkätresultat fråga 10
Erfarenhet av att ge respektive program. Anges i (ca) antal år

Fråga 10a	Akutsjukvård – ambulanssjukv.	Akutsjukvård – anestesi	Akutsjukvård – intensivvård	Akutsjukvård – operationssjukv.	AHS – Intern- medicinsk vård	AHS – kirurgisk vård	AHS – onkologisk vård	Distriktsköterska	HS - barn och ungdomar	Psykiatrisk vård	Vård av äldre	Barnmorske-program
Blekinge tekniska högskola	1	>22	>22	2				>22				
Ersta & Sköndal högskola										1		
Göteborgs universitet												
Hälsouniv./Linköpings univ												
Hälsouniversitetet Norrköping								>10	5-10			
Högskolan i Borås	7	30	30	30				20	30			40
Högskolan Dalarna								25	20			25
Högskolan Gävle		20	20					22		12		
Högskolan i Halmstad	3	20	20	5				20	15	10	10	
Högskolan i Jönköping		6	6	6				24	3	6		
Högskolan i Kalmar	3							15				20
Högskolan Kristianstad								mkt länge	länge	länge		
Högskolan i Skövde								22	8			24
Högskolan Trollhättan/Uddevalla								10	21	21	10	
Karlstads universitet	2	30	30	30				30		30		
Karolinska institutet	6	25	25	25				18	30	25	6	
Luleå tekniska universitet	5	34	34	34				36	30	25	3	
Lunds universitet	6	34	34	34		5	30	32	1	34	3	27
Malmö högskola									35*			
Mitthögskolan	3	18	18	11				23	17	23	4**	
Mälardalens högskola					1	1					6	
Röda Korsets Högskola ***												
Sophiahemmet Högskola											2	
Umeå universitet	2	15	15	15	15	15	3	20	20	15	5	
Uppsala universitet ****												
Växjö universitet	8	20	20	20						10		
Örebro universitet		30	30	25				20	30	25	2	20

Övrigt: Högskolan i Skövde, Skolsköterska, 1 år.

Umeå universitet, Omvårdnad med inriktning smärta, 3 år

* nedlagd i väntan på högre kompetens

** erbjudits 4 år men bara en kurs har genomförts

*** olika specialistutbildningar har förekommit vid RKH sedan starten 1867

**** vidareutbildningar i någon form har vi haft de senaste 30 åren

BILAGA 6

Erfarenhet av att ge programmen som distansutbildning (d) eller nätbaserad utbildning (n). Anges i antal år där det förekommer.

Fråga 10b	Akutsjukvård – ambulanssjukv.	Akutsjukvård – anestesi	Akutsjukvård – intensivvård	Akutsjukvård – operationssjukv.	AHS – Intern- medicinsk vård	AHS – kirurgisk vård	AHS – onkologisk vård	Distriktsköterska	HS - barn och ungdomar	Psykiatrisk vård	Vård av äldre	Barnmorske-program
Blekinge tekniska högskola												
Ersta & Sköndal högskola											d1/n1	
Göteborgs universitet												
Hälsouniv./Linköpings univ												
Hälsouniversitetet Norrköping								d2				
Högskolan i Borås								d1/n1				d2/n2
Högskolan Dalarna												
Högskolan Gävle												
Högskolan i Halmstad								n2				
Högskolan i Jönköping												
Högskolan i Kalmar	n3											
Högskolan Kristianstad								d				
Högskolan i Skövde								n1	n1			
Högskolan Trollhättan/Uddevalla										d4	d4	
Karlstads universitet	n2	n2	n2	n2				d2/n1		n1		
Karolinska institutet	d10/n5							d7/n3				
Luleå tekniska universitet	d5/n2	d5/n2	d5/n2	d5				d5/n2	d5/n2	d5/n2	d3/n1	
Lunds universitet							n1	d10/n6		n2		
Malmö högskola												
Mitthögskolan	n1	n1	n1	n1				d10/n5	d10	d10/n3		
Mälardalens högskola											d6/n6	
Röda Korsets Högskola												
Sophiahemmet Högskola											d2	
Umeå universitet								d2/n2	d2/n2	d2/n2		
Uppsala universitet												
Växjö universitet										n10		
Örebro universitet												

Övrigt: Högskolan i Skövde, Skolsköterska, n/ 1 år.

BILAGA 6

Lärarkompetens kandidatexamen (K), magisterexamen (M), licentiatexamen (L) och doktorsexamen (D) samt antal inom resp. program

Fråga 10c	Akutsjukvård – ambulanssjukv.	Akutsjukvård – anesthesi	Akutsjukvård – intensivvård	Akutsjukvård – operationsjukv.	AHS – Intern- medicinsk vård	AHS – kirurgisk vård	AHS – onkologisk vård	Distriktsköterska	HS – barn och ungdomar	Psykiatrisk vård	Vård av äldre	Barnmorske- program
Blekinge tekniska högskola		M3, L1	M3, L1					M3, D1				
Ersta & Sköndal högskola										M2, D4		
Göteborgs universitet		M1, D1	M3, D1	M1	M1, D2	D1	M1, D1	K1, M1, D1	M2, D1	M3, D1	M1, D1	M3, D1
Hälsouniv./Linköpings univ		M2, D1	M3, D2	M2, D1	M4, L1, D3	M3, D3	D1	M2, D1	M2, D3	D1		M2, D1
Hälsouniversitetet Norrköping								K1, M1, D1		K1, M1, D1		
Högskolan i Borås	M2, D1	M1	M1	M1				M2, D1				M4, D1
Högskolan Dalarna								M4, D1	M2, D2			K1, M2, D1
Högskolan Gävle		K2, M2, D3	K2, M1, D3					K2, M7, L1, D4		K5, M5, L1, D4		
Högskolan i Halmstad	M, D	M, D	M, D	M, D				M, D	M, D	K	M, D	
Högskolan i Jönköping		K, M	K, M, D	K				K, M, L	M, D	K, M		
Högskolan i Kalmar												
Högskolan Kristianstad								M, D		M, D	M, D	
Högskolan i Skövde								K1, M3	K1, M3			M2, D1
Högskolan Trollhättan/Uddevalla								M2, D1		M2	M4, D1	
Karlstads universitet	K1, M1, D1	K1, M1, D1	K1, M1, D1	M2, D1				K1, M3, D1		M2, D1		
Karolinska institutet	M2, D1	M2, D1	M2, D1	M2, D1			M2	M6, L2, D1	M2, D1	M3, D1	M1, L1	
Luleå tekniska universitet	M1	M1	M1	M1				M2, L1	M1, L1			
Lunds universitet	M1, D1	M1, D1	M1, D1	M1, D1		M1, D1	M2, D1	M1, D1	M1, D1	D2	M1, D1	M2, D1
Malmö högskola												
Mitthögskolan	M1, D2	K1, D2	M1, D2	K1, D2				K2, M2, D2	K2, M1, D1	M2, D2		
Mälardalens högskola		M2, D1	M2, D1					M2, D1		M2, D1	M3, D2	M1, L1, D2
Röda Korsets Högskola												
Sophiahemmet Högskola											M, D	
Umeå universitet	M	M	M	M	M	M	M, D1	M, D1	M, D1	M, D1	M, D1	M
Uppsala universitet	*	M	M	M			**	D	D	M, D	M, D	
Växjö universitet	K, M, L, D1	M, L, D1	M, L, D1	K, M, L, D1						M, D5		
Örebro universitet		K1½	M1					M2, D2			M2, D1	

Övrigt: Högskolan i Skövde, Skolsköterska, M2.
 Umeå universitet, Omvårdnad med inriktning smärta, M
 * Ambulans lärare – sjuksköterska ej mag.
 ** Leg. läkare

BILAGA 7

7 Plattformer

Aktuella webbplattformer vid respektive lärosäte 2004	
Plattform	Lärosäte
Luvit	Blekinge tekniska högskola
Luvit	Ersta & Sköndal högskola
First Class övergår till Ping Pong	Göteborgs universitet
Blackboard	Hälsouniv./Linköpings univ
Blackboard	Hälsouniversitetet Norrköping
Luvit	Högskolan i Borås
Ping Pong övergår till Class fronter	Högskolan Dalarna
Blackboard	Högskolan Gävle
egen	Högskolan i Halmstad
Ping Pong	Högskolan i Jönköping
Ganymede	Högskolan i Kalmar
Luvit	Högskolan Kristianstad
First Class	Högskolan i Skövde
DisCo	Högskolan Trollhättan/Uddevalla
First Class	Karlstads universitet
Ping Pong	Karolinska institutet
Class fronter	Luleå tekniska universitet
Luvit	Lunds universitet
Ezone	Malmö högskola
WebCT	Mitthögskolan
WebCT och First Class	Mälardalens högskola
Ping Pong	Röda Korsets Högskola
Ping Pong	Sophiahemmet Högskola
Ping Pong	Umeå universitet
Ping Pong	Uppsala universitet
First Class	Växjö universitet
WebCT	Örebro universitet

Antalet lärosäten för respektive plattform	
Lärosäten	Plattform
Hälsouniv./Linköpings univ	Blackboard
Hälsouniversitetet Norrköping	
Högskolan Gävle	
Högskolan Dalarna	Class fronter
Luleå tekniska universitet	
Högskolan Trollhättan/Uddevalla	DisCo
Malmö högskola	Ezone
Högskolan i Skövde	First Class
Karlstads universitet	
Växjö universitet	
Högskolan i Kalmar	Ganymede
Blekinge tekniska högskola	Luvit
Ersta & Sköndal högskola	
Högskolan i Borås	
Högskolan Kristianstad	
Lunds universitet	
Göteborgs universitet	Ping Pong
Högskolan i Jönköping	
Karolinska institutet	
Röda Korsets Högskola	
Sophiahemmet Högskola	
Umeå universitet	
Uppsala universitet	
Mitthögskolan	WebCT
Mälardalens högskola	
Örebro universitet	
Högskolan i Halmstad	egen

BILAGA 8

8 Program arbetskonferens i Örebro

NätSpeS

Projekt dagar vid Örebro universitet
Institutionen för vårdvetenskap och omsorg, IVO, Prismahuset
20 – 21 oktober, 2004

Program 20 oktober, lokal P200

9.30	Registrering i Prismahusets entré, kaffe
10.00	Konferenssupptakt, Eva Sahlberg Blom, prefekt IVO
10.15	Aktuell information från Myndigheten för Sveriges Nätuniversitet, Göran Petersson, handläggare hälso- och sjukvårdsfrågor
10.45	NätSpeS, lägesrapport mm. Lisbeth Domfors
12.00	Lunch i Restaurang Kraka, Långhuset
13.00	Specialistläkarutbildningen, en presentation, Ulf Tiddefelt, prefekt IKM
13.30	Fysiologi via nätet, en modell, Mats Sjöquist, Uppsala universitet
14.00	Från distansutbildning till lärande med hjälp av learning objects, Jan Degerfält, Lunds universitet
15.00	Paus med kaffe
15.15	Goda pedagogiska exempel och tekniska förutsättningar vid nätbaserad undervisning - inom specialistsjuksköterskeprogrammen. Mia Forshag, Karlstads universitet
15.30	Teamarbete i hemmiljö, projektinformation, Christina Måhlén, Högskolan i Kalmar
15.45	Gruppdiskussioner i grupprum P207, P242, P246, P259, P260
17.00	Återsamling, information inför kvällen
19.00	Middag på Örebro Slott, Rikssalen

Program 21 oktober, lokal P200

Grupprum P215, P217, P219, P 259, P242

8.30	Bolognaprocessen – betydelse för specialistsjuksköterskeprogrammets framtid? Ingrid Åberg, vicerector Örebro universitet
9.15	Introduktion inför gruppdiskussioner, Lisbeth Domfors Kaffe finns att hämta från kl. 10.00 i trapphuset plan 1
12.30	Lunch i restaurangen, Furumhuset
13.30	Sammanfattande diskussion
15.0	Konferensen avslutas, utvärdering och kaffe

BILAGA 9

9 Gruppindelning (Örebrokonferensen)

Gruppindelning för den 20/10, 15.45-17.00 och 21/10, 9.15-12.30

Grupp 1	Grupp 2	Grupp 3	Grupp 4	Grupp 5
Berit Andersson Birgitta Boqvist Eva Brolund-Johnsson Jan Degerfält Ewa Englund Malin Friberg Annelie Gustavsson Anna Löfmark Arne Rehnsfeldt (ej 21) Monica Stålnert	Margareta Berglund Margareta Eliasson Ingrid From (ej 20) Cecilia Gardsten Ann-Marie Hedman Ingela Höglund Marianne Lagerholm Göran Petersson (ej 21) Mats Sjöquist Ulla Wissing	Gunnel Balaille Anita Eklöf Mats Ewertzon Karin Linder Åsa Lindström Ann Lundén Fernström Gunvor Lövgren Maria Romlin Claes Ågren	Clara Aarts Barbro Boström Birgitta Fläckman Mia Forshag Bengt Fridlund Eva-Lisa Lundgren Eva Norén-Winsell Anita Pejler Hilden Talje	Thomas Boros Birgitta Ehrenström Monica Ekdahl Britt Hagert Marianne Hillström Ann-Marie Jönsson Christina Måhlén Ewa Pihlhammar Andersson (ej 21) Ann-Kristin Wideheim
Grupprum: 20/10 P 207 (första korridoren till vänster efter trappan) 21/10 P 215 (första korridoren till höger efter trappan)	Grupprum: 20/10 P 242 (andra korridoren till höger efter trappan) 21/10 P 242 (andra korridoren till höger efter trappan)	Grupprum: 20/10 P 246 (andra korridoren till höger efter trappan) 21/10 P 219 (första korridoren till höger efter trappan)	Grupprum: 20/10 P 259 (tredje korridoren till vänster efter trappan) 21/10 P 259 (tredje korridoren till vänster efter trappan)	Grupprum: 20/10 P 260 (tredje korridoren till vänster efter trappan) 21/10 P 217 (första korridoren till höger efter trappan)

BILAGA 10

10 Frågor och mall för gruppdiskussion (Örebrokonferensen)

Alla frågor skall diskuteras och dokumenteras. Varje grupp har huvudansvar för två av frågorna varav den första skall redovisas muntligt.

Grupparbetet på onsdag samt torsdag fram till fikat skall ägnas åt huvudfrågorna.

Disketten med anteckningar lämnas efter avslutad diskussion till Lisbeth Domfor

Redovisningsansvar	Diskussionsfrågor	Diskussion
grupp 1	1 Vilka är de största hindren för att samordna nätbaserade program?	
	2 Hur påverkar de ekonomiska ramarna utveckling och genomförande av nätbaserade program?	
grupp 2	3 Om vi startar nationella program vilka skall vi då satsa på?	
	4 På vilken akademisk nivå bör programmen ligga? Om de placeras på magisternivå skall satsning ske på bredd eller djup?	
grupp 3	5 Nationella basblock i programmen? - innehåll? - organisation? - för- och nackdelar?	
	6 Vilken kompetens krävs för utveckling och genomförande av nätbaserade program?	
grupp 4	7 Hur gör vi med verksamhetsförlagda delar ?	
	8 Hur/var skall registrering av studenter ske?	
grupp 5	9 Skissa på en nationell modell för nätbaserade program.	
	10 Frågor till utbildningsdepartementet .	

BILAGA 11

11 Brev med frågor till Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet

Carin Callerholm

Frågor utifrån projektet NätSpeS, Nätburna specialistsjuksköterskeprogram, hinder och möjligheter för en nationell samordning.

Jag hade kontakt med dig tidigare i höstas för att boka intervjuer med några personer vid departementet som har kännedom om detaljer som berör det projekt inom Myndigheten för Sveriges nätuniversitet som jag ansvarar för. Istället för intervjuer bestämde vi att aktuella frågor skulle skickas till dig och därefter förmedlas till berörda handläggare. Jag är tacksam för din hjälp att få frågorna förmedlade till rätt person.

Som bakgrund kan nämnas att det är 27 lärosäten som erbjuder specialistsjuksköterskeprogram. Antalet platser/program är oftast begränsat för att överensstämma med tillgängliga platser för programmets verksamhetsförlagda delar. Det låga platsantalet i vissa program är ett ekonomiskt problem för berörda lärosäten. Att ett antal platser i dessa program, bland annat på grund av sena avhopp, ofta förblir outnyttjade förvärrar situationen ytterligare. Dessutom är antalet sökande ofta redan från början så lågt att programmet ställs in, vilket får negativa konsekvenser för vårdverksamheten och dess behov av specialistutbildade sjuksköterskor.

Som ett led i utvecklingen av projektet har nyligen en konferens hållits där 24 av 27 lärosäten deltog. Vid gruppdiskussioner gavs möjligheter att formulera frågor till departementet. Projektgruppen har därefter sammanställt frågorna som här översändes.

Det nuvarande svenska resurstilldelningssystemet uppfattas försvåra samverkan mellan lärosäten, vilket är ett problem när samverkan i dagsläget i många fall är det enda alternativet för att vissa utbildningar skall kunna ges. För att få fram en fungerande modell för en nationell- eller regional samordning vad gäller planering och genomförande av, i detta fall nätburna specialistsjuksköterskeprogram, behöver organisation och bestämmelser förändras.

- Idag finns ett antal inriktningar inom specialistsjuksköterskeexamen reglerade enligt högskoleförordningen. Det finns dock ytterligare specialiteter som inte finns med i examensordningen. Finns planer på förändringar eller tillägg av ytterligare inriktningar i nuvarande examensordning för specialistsjuksköterskeexamina?
- Vilken påverkan kan utvecklingen av Bolognaprocessen få för nuvarande specialistsjuksköterskeexamina?
- Idag fördelas ersättning för utförd utbildning genom att varje lärosäte utför ett antal helårs prestationer och ersätts för detta. En möjlig samarbetsmodell skulle kunna vara att registrering sker vid ett lärosäte och utbildningsuppdraget/olika kurser utförs sedan av de samarbetande parterna. Det registrerande lärosätet får ersättning för hela utbildningsprestationen. Pengarna fördelas sedan vidare enligt hur stor andel av utbildningen som gjorts vid de enskilda högskolorna. Denna form av samverkan kommer idag inte till stånd därför att samarbetet mellan lärosäten förlamas av rädslan att 1) om det egna lärosätet inte blir den som registrerar så syns det inte tillräckligt tydligt att de bedriver detta program, 2) det registrerande lärosätet kan ta ut overhead kostnader innan medel fördelas vidare till övriga parter.

Kan ett konsortium av lärosäten göra en nationell antagning och fördela registrering, undervisning, prestationsredovisning i relation till varje högskolas andel av arbetet?

BILAGA 11

Finns planer på ett mer flexibelt antagnings- eller resurstilldelningssystem?
Alla strävar efter att ha "sista kursen" i programmet därför att examen då registreras på det lärosätet. Hur kan vi komma tillrätta med den delen?

Vilken modell förordar departementet för att inget lärosäte skall missgynnas ekonomiskt men även statistiskt av att delta i ett samverkansprojekt?

- Hur kan en samverkan mellan ett antal lärosäten organiseras?

Hur kan studenters ansökan till program lämpligen organiseras vid samverkan mellan lärosäten?

Finns möjlighet till en nationell antagning? Vilka skulle fördelarna i så fall kunna bli?

- Vilka möjligheter finns för en styrning i Regleringsbrevet som skulle kunna gynna och underlätta samverkan mellan lärosäten? Har detta diskuterats vid departementet?
- Vad ser departementet för möjligheter och hinder med en samordning/samverkan mellan lärosäten?

En kopia på projektplanen medföljer för ytterligare information. Projektet har en webbplats i Ezone. Där finns information om allt som gjorts inom projektet under året. De som berörs av våra frågor är självklart välkomna att besöka webbplatsen genom att logga in på följande adress <http://ezone.mah.se/projects/netspes>
Projektansvarig beviljar snarast möjligt "behörighet" till webbplatsen.

Sammanställningen av insamlat material pågår och en projektrapport beräknas vara klar under december 2004. Svar på ovanstående frågor tas tacksamt emot så snart som möjligt till lisbeth.domfors@ivo.oru.se

Örebro universitet den 22 november 2004

Projektgruppen för NätSpeS/
Lisbeth Domfors
Projektledare
Örebro universitet
Institutionen för värdvetenskap och omsorg
701 82 Örebro

019 30 36 95, 0705 30 36 95

BILAGA 12

REGERINGSKANSLIET

2005-01-14

12 Besvarade frågor från Utbildnings- och kulturdepartementet

Utbildnings- och kulturdepartementet

Universitets- och högskoleenheten
Carin Callerholm
Telefon 08-405 30 47
E-post Carin.Callerholm@education.ministry.se

Frågor kring specialistsjuksköterskeutbildningen

Idag finns ett antal inriktningar inom specialistsjuksköterskeexamen reglerade enligt högskoleförordningen. Det finns dock ytterligare specialiteter som inte finns med i examensordningen. Finns planer på förändringar eller tillägg av ytterligare inriktningar i nuvarande examensordning för specialistsjuksköterskeexamen?

Det finns idag inga uttalade planer kring just specialistsjuksköterskeexamen men examensordningen förväntas bli föremål för en översyn med anledning av det fortsatta arbetet med Bolognaprocessen.

Vilken påverkan kan utvecklingen av Bolognaprocessen få för nuvarande specialistsjuksköterskeexamen?

Inom departementet pågår arbete med en högskolepolitisk proposition som regeringen avser att lägga fram till riksdagen under våren 2005. I denna kommer bland annat frågor om internationaliseringen av högskolan att behandlas.

Idag fördelas ersättning för utförd utbildning genom att varje lärosäte utför ett antal helårs prestationer och ersätts för detta. En möjlig samarbetsmodell skulle kunna vara att registrering sker vid ett lärosäte och utbildningsuppdraget/olika kurser utförs sedan av de samarbetande parterna. Det registrerande lärosätet får ersättning för hela utbildningsprestationen. Pengarna fördelas sedan vidare enligt hur stor andel av utbildningen som gjorts vid de enskilda högskolorna. Denna form av samverkan kommer idag inte till stånd därför att samarbetet mellan lärosäten förlamas av rädslan att 1) om det egna lärosätet inte blir den som registrerar så syns det inte tillräckligt tydligt att de bedriver detta program, 2) det registrerande lärosätet kan ta ut overhead kostnader innan medel fördelas vidare till övriga parter.

BILAGA 12

Kan ett konsortium av lärosäten göra en nationell antagning och fördela registrering, undervisning, prestationsredovisning i relation till varje högskolas andel av arbetet?

Lärosätena har utvecklat olika former av samarbeten kring olika utbildningar beroende på bland annat lokala förutsättningar. Till exempel finns vad gäller lärarutbildning ett samarbete mellan flera lärosäten i Stockholmsområdet. Lärarhögskolan i Stockholm "köper" utbildning hos Stockholms universitet, Konstfack, Kungl. musikhögskolan och Idrottshögskolan. Men även på andra håll i landet förekommer olika typer av "arbetsdelning" och man har i samband därmed funnit former för hur intäkter och kostnader ska redovisas och fördelas.

Departementet förutsätter att sådana samarbeten sker inom ramen för reglerna i högskolelag och högskoleförordning. I arbetet med utformningen av olika typer av samarbeten kan det vara lämpligt att ha stöd av juridisk kompetens.

Finns planer på ett mer flexibelt antagnings- eller resurstilldelningssystem? Alla strävar efter att ha "sista kursen" i programmet därför att examen då registreras på det lärosätet. Hur kan vi komma tillrätta med den delen?

Regeringen gav i juni 2000 VHS i uppdrag att i samarbete med universitet och högskolor utveckla ett flexibelt antagningssystem för såväl samordnad som lokal antagning (det så kallade NyA-projektet). Utvecklingskostnaderna för NyA-projektet skall rymmas inom VHS och lärosätenas befintliga medel.

Regeringen har även givit en utredare i uppdrag att göra en översyn av resurstilldelningssystemet för grundläggande högskoleutbildning och utifrån denna föreslå ev. förändringar av systemet. Utredaren skall bland annat överväga åtgärder som ger möjlighet till utbildningssamverkan mellan lärosätena. Utredaren förväntas lämna sitt förslag under våren 2005.

Vilken modell förordar departementet för att inget lärosäte skall missgynnas ekonomiskt men även statistiskt av att delta i ett samverkansprojekt? Hur kan en samverkan mellan ett antal lärosäten organiseras? Hur kan studenters ansökan till program lämpligen organiseras vid samverkan mellan lärosäten?

Eftersom det enligt högskoleförordningen ytterst är lärosätets styrelse som beslutar om inre organisationsfrågor är det av stor vikt att arbete som berör organisationsfrågor ske i nära samarbete med respektive högskolas ledning.

På vilket sätt arbetet ska organiseras är således en fråga för de berörda lärosätena. Departementet kan inte förordna speciella modeller eller former för denna typ av samverkan. Det skulle innebära en form av tolkning av regelverket.

Finns möjlighet till en nationell antagning? Vilka skulle fördelarna i så fall kunna bli?

NyA kommer att användas av VHS för antagning till program vårterminen 2006 och fullt ut planeras NyA användas för antagning till kurser inför höstterminen 2006. Fler uppgifter om NyA finns på VHS hemsida: <http://www.nya.vhs.se/nya/start.asp>

BILAGA 12

Vilka möjligheter finns för en styrning i Regleringsbrevet som skulle kunna gynna och underlätta samverkan mellan lärosäten? Har detta diskuterats vid departementet?

Det förekommer i dag uppdrag i regleringsbrev till lärosätena att samarbeta kring dimensionering och utveckling av lärarutbildningen. Några konkreta diskussioner kring styrningen av specialistsjuksköterskeutbildningen förs inte just nu.

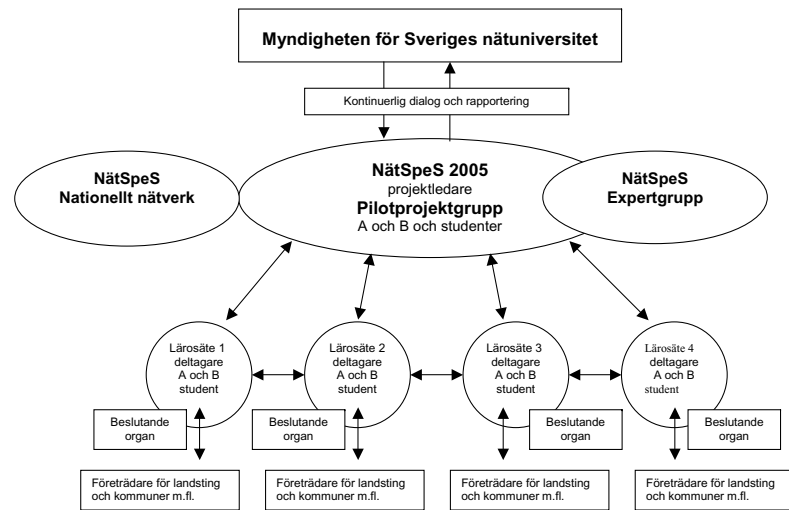
Vad ser departementet för möjligheter och hinder med en samordning/samverkan mellan lärosäten?

Departementet ser positivt på att samarbetet och arbetsfördelningen mellan lärosätena utvecklas. Därför pågår också ett utredningsarbete i syfte att finna former för att underlätta samarbete mellan lärosätena vad gäller gemensamma beslutande organ som är reglerade i högskoleförordningarna.

BILAGA 13

13 Pilotprojektets organisationskiss

Pilotprojektets organisation

Författarpresentationer

Lisbeth Domfors, projektledare och universitetsadjunkt
Verksam vid Örebro universitet, Institutionen för
vårdvetenskap och omsorg. Projektledare för projektet
NätSpeS. Sjuksköterska, lärare och studierektor
under ett antal år men med ansvar för distans- och
uppdragsutbildningar under de senaste fem åren.
E-post: lisbeth.domfors@ivo.oru.se

Projektgruppens deltagare har varit behjälpliga
i rapportskrivandet:

Bengt Fridlund, professor
Verksam vid Lunds universitet, Institutionen för hälsa, vård
& samhälle. Forskare inom akutvård, särskilt kardiologi.
Forskningsledare för Forskargruppen inom akutsjukvård
(FIA), Lunds universitet och Forskargruppen inom
Kardiologisk omvårdnad & rehabilitering (KOR), Högskolan
i Halmstad. Sjuksköterska, lärare och disputerad inom ämnet
vårdvetenskap.
E-post: bengt.fridlund@med.lu.se

Åsa Lindström, universitetsadjunkt
Verksam vid Luleå tekniska universitet, Institutionen för
hälsovetenskap. Utbildningsledare med undervisning
25 procent. Arbetar med utveckling av flexibelt
lärande på distans i samarbete med CDT (Centrum
för distansöverbyggande teknik) vid Ltu. Många års
erfarenhet av distansutbildning i sjuksköterskeprogrammet.
Sjuksköterska och lärare med magisterexamen i omvårdnad.
E-post: asa.lindstrom@ltu.se

Anna Löfmark, lektor

Verksam vid Högskolan i Gävle, Institutionen för
vårdvetenskap och sociologi.

Forskningen berör främst vårdutbildningarnas
verksamhetsförlagda delar, handledning samt utbildning inom
etik i vårdutbildningar. Sjuksköterska, lärare och disputerad
inom ämnet omvårdnadsvetenskap.

E-post: anna.lofmark@hig.se

Mats Sjöquist, professor

Verksam vid Uppsala universitet, Institutionen
för medicinsk cellbiologi och Uppsala Learning Lab,
MedFarmDoIT. Professor i fysiologi med bakgrund
inom naturvetenskap och medicin. Lång erfarenhet av
distansutbildning och utveckling av distans- och nätburna
undervisningsformer. Teknikutveckling gjord i samverkan
med medicinska fakulteten vid Uppsala universitet, DUKOM,
Distanskonsortiet och Nätuniversitetet.

E-post: mats.sjoquist@medcellbiol.uu.se

Ewa Pilhammar Andersson, professor

Verksam vid Göteborgs universitet, Institutionen
för vårdpedagogik, och Malmö högskola.

Professor och forskare inom vårdpedagogik, speciellt
utbildnings- och professionsforskning inom vård och omsorg.
Sjuksköterska, lärare och disputerad inom ämnet pedagogik.

E-post: ewa.pilhammar@fhs.gu.se

Rapporter 2005

Distansutbildning i Schweiz och Bayern
- rapport från studieresa oktober 2004
Redaktör: Hans Jalling
Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
Box 194
871 24 Härnösand
Rapport 1:2005
ISBN 91-975-425-1-2

Tillgång till digitala läresurser
- en förstudie
Författare: Katarina Jandér
Webbpublicerad: www.netuniversity.se
Rapport 2:2005

Distansutbildning i Indien
- rapport från studieresa november 2004
Författare:
Martin Burman
Janerik Lundquist
Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
Box 194
871 24 Härnösand
Rapport 3:2005
ISBN 91-975425-0-4

NätSpeS 2004
- hinder och möjligheter med nätburna
specialistsjuksköterskeprogram
Projektledare:
Lisbeth Domfors
Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
Box 194
871 24 Härnösand
Rapport 4:2005
ISBN 91-975425-2-0

Rapporter 2004

Hur möter Italien kunskapssamhället
Redaktör: Hans Jalling
Webbpublicerad: www.netuniversity.se